

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్ కార్యకలాపాలు
ANDHRA PRADESH
LEGISLATIVE COUNCIL DEBATES

అధికార నివేదిక
OFFICIAL REPORT

సోమవారం, డిసెంబర్ 7, 2009
పదవ సమావేశము, సంపుటము VIII, నంబరు 1
విరోధినామ సంవత్సర మార్గశిర బ.6

MONDAY, THE 7TH DECEMBER, 2009
TENTH SESSION, VOLUME VIII, NO.1
16 AGRAHAYAN, 1931 S.E.

* * * * *

శాసన పరిషత్తు సచివాలయము,
పబ్లిక్ గార్డెన్స్,
హైదరాబాద్ - 500 004.

LEGISLATURE SECRETARIAT,
PUBLIC GARDENS,
HYDERABAD - 500 004.

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు
ప్రధాన అధికారులు

చైర్మన్	:	డా. ఎ. చక్రపాణి
డెప్యూటీ చైర్మన్	:	శ్రీ మహ్మద్ జానీ
కార్యదర్శి	:	డా. ఎస్. రాజ సదారామ్
ప్రత్యేక కార్యదర్శి	:	శ్రీ కె. గోపాల కృష్ణయ్య
సంయుక్త కార్యదర్శులు	:	శ్రీ డి. శివరావు శ్రీ ఎం.వి.వి. సత్యానందం
ఉప కార్యదర్శులు	:	శ్రీ పి. సత్యనారాయణ శ్రీ కె. సుభాష్ చంద్రబోస్ శ్రీ ఎ. రాంరెడ్డి శ్రీమతి వి. గిరిజాసుందరి
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ ఎస్. జయరాం శ్రీ కె. సత్యనారాయణరావు శ్రీ మహ్మద్ జహీరుద్దీన్ శ్రీమతి ఎ. సత్య సాయి లక్ష్మి శ్రీ జి. వెంకట కృష్ణ శ్రీ పి. బాలకృష్ణమాచార్యులు శ్రీమతి వి. ప్రభ శ్రీమతి వై. వెంకట రమణమ్మ శ్రీ పి. రవీంద్రరెడ్డి శ్రీమతి బి. నరసమ్మ శ్రీమతి ఎ. బెనడిక్ట్ స్వామి శ్రీమతి టి. సుశీల ఎం.వి.యస్. బాపిరాజు
మార్షల్	:	శ్రీ ఆర్. సీతారామారావు
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ సురారావు దుర్గాప్రసాద్

* * * * *

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన పరిషత్తు కార్యకలాపములు
అధికార నివేదిక
నోవంబరు, డిసెంబర్ 7, 2009

విషయ సూచిక

1. సభా కార్యక్రమము :

విషయం : డా. వై.ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి మరణం పట్ల సంతాప తీర్మానం.

* * * * *

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ
2009, డిసెంబర్ 7వ తేదీ, సోమవారం
పదవ సమావేశపు మొదటి రోజు

(సభ ఉదయం 11.00 గంటలకు జాతీయ గీతాలావనతో ప్రారంభమైనది. గౌరవ చైర్మన్ అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు.)

సభాకార్యక్రమము

సంతాప తీర్మానం

MR.CHAIRMAN: I request Sri D. Prasada Rao to move the Condolence Motion.

SRI D.PRASADA RAO (MINISTER FOR REVENUE) : Mr. Chairman, Sir, on behalf of the Hon'ble Chief Minister, I beg to move:

"That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Dr. Y.S. Rajasekhara Reddy, Member of Andhra Pradesh Legislative Assembly and conveys its deep sense of sympathy to the members of bereaved family"

అధ్యక్షా, ఇదే సభలో ఈ రాష్ట్ర సర్వతోముఖాభివృద్ధికి అనేకసార్లు తమతోనూ సభ్యులందరూ కలిసి రాజశేఖరరెడ్డిగారితో ఎన్నో కార్యక్రమాల గురించి అంతా చర్చించుకున్నాము. భవిష్యత్తు గురించి ఎన్నో కలలు కన్నాము. వారి అభిప్రాయాలను, ఆలోచనలను విని, వారి నూచనలతో అనేక అభిప్రాయాలకు రావడం జరిగింది. అలాంటి సభలోనే వారి మరణం గురించి ఒక సంతాప తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టడం చాలా బాధాకరమైన విషయం. అది కూడా నా చేతుల మీద జరిగినందుకు నాకు చాలా బాధాకరంగా ఉంది. అయినా, 'జాతన్యహి ద్యవో మృత్యుః' అని సంస్కృతంలో పెద్దలన్నారు. ప్రతి వారు మరణిస్తారు. ప్రతి వారు మరణించినప్పుడు మనం వారి నుండి ఏమీ నేర్చుకునేది ఉండదుకానీ ఇటువంటి గొప్ప వారు మరణించినప్పుడు ప్రపంచం, సమాజం కొంత నేర్చుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. రాజశేఖరరెడ్డిగారి మరణం నుండి మనం ఏ విషయాలను నేర్చుకోవాలి, ఏ విధమయిన అంశాలను అధ్యయనం చేయాలనేది ఆలోచన చేసినప్పుడు, ఒక వ్యక్తి మరణించినప్పుడు అతను గొప్ప పదవి నిర్వర్తించినా, బాధ్యతలు నిర్వర్తిస్తున్నా, అతను ప్రముఖమయిన ఒక పాత్ర సమాజంలో నిర్వర్తించినా, అతను చని పోయినప్పుడు అతను నిర్వర్తించిన బాధ్యతల గురించి, వాటి ప్రాధాన్యతల గురించి ఒకసారి అనుకుంటాము. రాజశేఖరరెడ్డిగారు మరణించినప్పుడు మనందరమూ గమనించింది ఏమంటే, ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న ప్రతి కుటుంబం తమ ఇంట్లో తన కుటుంబ సభ్యుల్లో ఒకరు మరణించినట్లు భావించిన సందర్భం అనుభవమయింది. రాష్ట్రంలో గతంలో ఎన్నడూ ఇటువంటి పరిస్థితి మనం చూసి ఉండలేదు. మన కుటుంబంలో ఒక వ్యక్తి పోయిన భావన కలిగినట్లు రాష్ట్ర ప్రజలందరూ అటువంటి భావనే పొందారు. వారు చనిపోయిన రెండవ తేదీన, మూడవ తేదీన పెద్ద ఎత్తున రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అనేక మంది ఆత్మహత్యలకు పాల్పడ్డారు. ఈ వార్త విని బీర్లించుకోలేకపోయారు. అందరూ వారి కుటుంబ సభ్యుల్లా బాధపడ్డారు. కన్నీరుమున్నీరుగా కుటుంబ సభ్యులంతా బాధ పడ్డారు. అందరికీ ఇది విధితమే.

యావత్ ఆంధ్ర ప్రజానీకం ఒక ఆత్మబంధువుగా వారు నిలిచారని భావించారు. కొంత మంది, తమకు బంధువులు లేకపోయినా, పెంచి పెద్ద చేసే పిల్లలు లేకపోయినా, రాజశేఖరరెడ్డిగారు ఉంటే చాలు, మనం హాయిగా జీవించవచ్చుననే ఆశ వారిలో ఉండేది. అందుకే అంత పెద్ద ఎత్తున వారు విలపించడానికి తన కుటుంబంలో ఉన్న వ్యక్తి, తనను అన్ని విధాలా ఆదుకోవలసిన వ్యక్తి చనిపోయిన భావనతో పెద్ద ఎత్తున రాష్ట్ర ప్రజలంతా బాధ పడడానికి కారణం అయింది. రాష్ట్రంలో అనేకమయిన వ్యక్తులు మరణించినప్పుడు ఉండేదానికన్నా ఒక ప్రత్యేకమైన గుణాలు కలిగిన వ్యక్తిగా ఆయన మనకు కనిపిస్తారు. నిర్మోహమాటంగా, నిర్భయంగా మాట్లాడడం, నిజాయితీగా మాట్లాడడం ఇవన్నీ వారికి వారి తండ్రి నుండి సంక్రమిస్తే, కరుణ, జాలి, సున్నితమయిన భావాలు తల్లినుండి సంక్రమించి ఉంటాయి. రెండు భావాలు చూసాము. వారికి వారి కుటుంబం అంటే ఎంతో ప్రేమ. సమాజంలో ఉన్న అన్ని కుటుంబాలవల్ల సమానమయిన భావన కలిగిన వ్యక్తిగా ఆ భావాన్ని వ్యక్తం చేసిన వారిగా ఆయన మనకు కనిపిస్తారు. ప్రజా జీవితంలో, ఈ సమాజంలో ముఖ్యంగా మన రాష్ట్రంలో ఉన్న వృద్ధులు ఒక పెద్ద కొడుకుగా వారిని భావించారు. ప్రతి కుటుంబంలోని ఆడవడుచులు వారిని ఒక అన్నగా భావించారు. పేద విద్యార్థులు వారిని ఒక తండ్రిగా భావించారు. నిరుద్యోగులు తమకు ఒక అండ ఉందని భావించారు. స్నేహితులు వారిని కామధేనువుగా భావించారు. ఒక సుశిక్షితమైన రాజకీయ వ్యవస్థకు, ప్రజాస్వామ్యానికి భరోసాగా వారు నిలబడ్డారు. అందుకే ప్రతీ కుటుంబం వారి మరణం తమ కుటుంబానికి జరిగిన నష్టంగా భావించారని ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను.

ఉ.11.10

స్వర్గీయ డా. రాజశేఖర రెడ్డి గారు 1975 వ సంవత్సరంలో యువజన కాంగ్రెస్ లో జిల్లా కార్యదర్శిగా రాజకీయాలలో వారి జీవితాన్ని ప్రారంభించారు. 1970 వ సంవత్సరం నుండి 1978 వరకు ఆయన జిల్లా కార్యదర్శిగాను, 1978 వ సంవత్సరం నుండి 1983 వరకు ఎం.ఎల్.ఎ.గా మొట్టమొదటిసారిగా శాసనసభలోకి అడుగుపెట్టారు. 1983 నుండి 1985 వరకు, 1985 నుండి 1989 వరకు, 1999 నుండి 2004 వరకు, 2004 నుండి 2009 వరకు, 2009 లో జరిగిన శాసనసభ ఎన్నికలలోనూ ఆయన విజయం సాధించారు. ఈ విధంగా ఆయన తన సొంత నియోజకవర్గం పులివెందుల నుండి ఆరు సార్లు ఎన్నిక కావడం జరిగింది. అలాగే, అతను 1989, 1996, 1997, 1998 ఇలా నాలుగుసార్లు పార్లమెంటుకు జరిగిన ఎన్నికలలో లోక్ సభ సభ్యుడుగా విజయం సాధించడం జరిగింది. 1983 నుండి 1985 వరకు ఒకసారి, 1998 వ సంవత్సరంలో మరొకసారి ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షునిగా కేంద్ర కాంగ్రెస్ పార్టీ నుండి రాజశేఖర రెడ్డి గారు నియమించబడ్డారు. వారు ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులుగా విజయవంతంగా పని చేశారు. 1999 వ సంవత్సరం నుండి 2004 వరకు నాడు తెలుగుదేశం పార్టీ రాష్ట్రంలో అధికారంలో ఉండగా కాంగ్రెస్ శాసనసభ పక్ష నాయకునిగా, విపక్ష నేతగా, ప్రతిపక్ష నాయకుని హోదాలో అతను 5 సంవత్సరాలు పని చేయడం జరిగింది. మొదటిసారిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా 19.05.2004 న ప్రమాణ స్వీకారం చేసి బాధ్యతలు చేపట్టారు. అలాగే, 22.05.2009 న రెండవసారి ముఖ్యమంత్రిగా బాధ్యతలు చేపట్టారు. దుర్లభతన జరిగిన 02.09.2009 నాడు మరణించడం జరిగింది. సుదీర్ఘమైనటువంటి ప్రజా జీవితంలో అతను తీసుకున్నటువంటి నిర్ణయాలు, చేసినటువంటి ప్రజా కార్యక్రమాలు చూచినా, తను ఏ స్థానానికి ప్రాతినిధ్యం వహించినా, ఏ బాధ్యతలు నిర్వహించినా ఒక ప్రత్యేకత మనకు స్పష్టంగా కనబడుతోంది. ప్రతిపక్ష నేతగా ఉన్నప్పుడు ఆయన ఒక పాదయాత్రను ప్రారంభించారు. రాష్ట్రంలో నిరంతరాయంగా కరువు పరిస్థితులు నెలకొని ఉన్న సందర్భంలో పేదలు, రైతులు, సామాన్య ప్రజలు ఒక రకమైనటువంటి భయాందోళనలతో ఉన్న నేపథ్యంలో వారికి స్థైర్యాన్ని కలిగించడానికి ప్రతిపక్ష పార్టీ నాయకునిగా 09.04.2003 న రాష్ట్రంలోని తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఉన్న చేవెళ్ల నుండి పాదయాత్రను

ప్రారంభించి 65 రోజులు ఏకధాటిగా 1465 కి.మీ కొనసాగించి ఇచ్చాపురంలో ముగించడం జరిగింది. వీరు ఆనాడు చేసినటువంటి ప్రజా ప్రస్థానం దేశంలోను, రాష్ట్రంలోను అన్ని ప్రాంతాల వారి దృష్టిని ఆకర్షించే నాయకునిగా ఆయన ఎదిగారు. ప్రజా ప్రస్థానం చేసినటువంటి సందర్భంలో ఎదురైనటువంటి అనేక సంఘటనలు, అనేక మంది వ్యక్తుల, అనేక వృత్తులలో ఉన్నటువంటి వారి సమస్యలను అధ్యయనం చేయడానికి వారికి బాగా అవకాశం లభించింది. అందుచేతనే, వారు ముఖ్యమంత్రిగా బాధ్యతలు చేపట్టిన తరువాత గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా ఒక ప్రత్యేకమైన పద్ధతిలో ప్రభుత్వాన్ని నడిపించదలచారని మనందరము భావించవచ్చు. ఈ దేశంలో స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత కూడా కొన్ని వర్గాలు ఎలాంటి భావనలో ఉండే వారంటే.. ప్రభుత్వం మా అందరికోసం కొన్ని కార్యక్రమాలు చేపట్టినా, ఆ కార్యక్రమాలు నా వరకు చేరడానికి నేను ఓటు వేసి గెలిపించిన రాజకీయపార్టీ అధికారంలో అయినా ఉండి ఉండాలి, లేక ధన బలమైనా, కండ బలమైనా ఉండాలని అనుకునేవారు. లేదు, ఇలాంటి కార్యక్రమాలు అందుకోవడానికి అవసరమైనటువంటి అధికారి సహకారమైనా నాకు ఉండాలని అనుకునేవారు. ఇలాంటి భావనలు ప్రజలలో ఒక నిస్పృహకు దారితీసింది. కేవలం తన కోసం రూపకల్పన చేసిన పథకాలు సజావుగా నేను అందుకుంటాననే భరోసా లేనటువంటి పరిస్థితి ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న నేపథ్యంలో రాజశేఖర రెడ్డి గారు రాష్ట్రంలో తీసుకువచ్చినటువంటి మార్పు ప్రజలలో గొప్ప సమ్మతాన్ని ఇచ్చింది. ఈ వ్యవస్థలో నాలాంటి వారికి చోటులేదని భావించి నిస్పృహ చెందిన వారికి రాజశేఖర రెడ్డి గారు తీసుకు వచ్చినటువంటి మార్పుల వల్ల ఈ వ్యవస్థలో ఇలా పనిచేస్తే మాలాంటి వారందరికీ ప్రభుత్వం నుండి అందవలసిన అన్ని సదుపాయాలు సమానంగా అందుతాయనే భావనను క్రియేట్ చేసినటువంటి వ్యక్తి డా. రాజశేఖర రెడ్డి గారని మనం మొట్టమొదటిగా చెప్పుకోవచ్చు. అదే సాచ్యురేషన్ కాన్సెప్ట్ క్రింద దీని గురించి రాష్ట్రంలో అనేకసార్లు మనం అనుకున్నాం. దేశంలోని ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎక్కడా కూడా ఇటువంటి ప్రయోగం చేయలేదు. ఈ ప్రయోగం వల్ల వ్యవస్థ మీద ఒక రకమైన నిస్పృహ కలిగినటువంటి వ్యక్తులు, అనాధలైనటువంటి వారికి, బలహీనులకు నేడు ఒక సమ్మతం కుదిరింది. ఈ వ్యవస్థలో ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకుంటే మన వరకు చేరడానికి ఎవరి సపోర్టు అవసరం లేదనే భావనను తీసుకువచ్చారనీ, దానిని ఎవరు మర్చిపోలేరని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఇది గొప్ప విషయం. దీనిని మనందరం కొనసాగించవలసిన అవసరం ఉందని నేను భావిస్తున్నాను. ఆయన ఆదర్శాలను మనందరమూ పాటించవలసిన అవసరం ఉందని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. 1949 జూలై, 7 న పులివెందులలో వీరు జన్మించారు. వీరు వివాహం చేసుకున్నది 1972 ఫిబ్రవరి, 9 వ తేదీన విజయలక్ష్మి గారితో వీరి వివాహం జరిగింది. శ్రీమతి విజయలక్ష్మి గారు ఇటీవలే శాసనసభకు కాంగ్రెస్ పార్టీ అభ్యర్థిగా ఎంపికైనటువంటి విషయం తమందరికీ తెలుసు. వీరికి ఒక కుమారుడు, ఒక కుమార్తె ఉన్నారు. కుమారుడు జగన్మోహన్ రెడ్డి కడప పార్లమెంట్ నియోజక వర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారు. కుమార్తె షర్మిళ. రాజశేఖర రెడ్డి గారు ఎం.బి.బి.యస్ వరకు చదువుకున్నారు. 60 సంవత్సరాలు వచ్చే సరికి యాక్టివ్ రాజకీయాల నుండి తొలగిపోతానని ఒకనాడు ఆయన పిచ్చాపాటిగా స్నేహితులకు చెప్పారు. ఇటీవల అతను చనిపోయిన నాటికి 60 సంవత్సరాల, ఒక నెల, 24 రోజులు. నాడు అతను చెప్పిన మాటలను నిజం చేస్తూ, పూర్తిగా రాజకీయాల నుండి కాకుండా మనందరిని వదలి శాశ్వతంగా వెళ్లడం జరిగింది. ఎందుకు ఇలా అన్నారో? ఎలా జరిగిందో కాని శాశ్వతంగా మన మధ్య లేకుండా పోవడం అనేది ఎవరూ జీర్ణించుకోలేని అంశమని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్రంలో అతని కాలంలో తీసుకున్నటువంటి నిర్ణయాలు మనం చూచినట్లయితే, ఆ ప్రయోజనాలను అనుభవిస్తున్నటువంటి ఈ రాష్ట్ర ప్రజలు కాని, ముందు తరాల వారు కాని ఎప్పుడూ కూడా మర్చిపోలేనటువంటి నిర్ణయాలను ఆయన తీసుకున్నారని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఆయన ఒక ముఖ్యమంత్రిగా లేక ఒక రాజకీయపార్టీకి నాయకునిగా ఉన్నా ఆయనలో ఉన్నటువంటి గొప్ప విషయం ఏమిటంటే, కేవలం 26 సంవత్సరాల వయస్సులో 1985లో

శాసనసభకు మొట్టమొదటి సారిగా నేను పోటీ చేసినప్పుడు మొట్టమొదటిగా ఆయనకు, నాకు పరిచయం ఏర్పడింది. ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుని హోదాలో గుంటూరు నియోజక వర్గం నుండి పోటీ చేయమని కోరడం జరిగింది. అప్పటి నుండి కూడా ఆయన పని విధానాన్ని, ఆయన అనుసరిస్తున్న విధానాలను చూస్తూనే ఉన్నాను. నాయకునిగా కాని, బాధ్యతలు నిర్వర్తించడంలో అవసరమైన వ్యక్తులను ఎన్నుకొనేటప్పుడు కాని చాలా నిశితంగా పరిశీలించి ఎవరు ఏ బాధ్యతలు నిర్వర్తించడానికి సరిపోతారో, ఏ టీముతో ఈ పని చేయించాలనే వాటిని ఎంపిక చేసుకోవడంలో చాలా ఆలోచన కలిగిన వ్యక్తి అని, చాలా చక్కగా అసెస్ చేయకలిగిన వ్యక్తి అని నా అభిప్రాయాన్ని తెలియచేస్తున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ అనేక విజయాలు సాధించడం వెనుక గొప్ప సమర్థత వారికి ఉండడమే కారణమని నేను వ్యక్తి గతంగా భావిస్తున్నాను. నేను కొంతమంది గౌరవ ముఖ్యమంత్రుల దగ్గర పనిచేశాను. అందరికంటే, భిన్నంగా కొన్ని విజయాలు సాధించడానికి కారణం ఇది ఒకటని ఈ సందర్భంగా అనుకుంటున్నాను. ఆయన ఉన్నత శిఖరాలలో ఉండడానికి కాని, ప్రజల గుండెలలో శాశ్వతంగా, చిరస్థాయిగా ఉండిపోవడానికి కాని ఆయనకున్న సమర్థతే కారణమని నేను ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. కొన్ని నిర్ణయాలు చేసినప్పుడు అతను దేనికి భయపడే వారు కాదని మనకు తెలుసు. వారు చేసిన అనేక కార్యక్రమాలను తీసుకున్నప్పుడు ఇటు దాతృత్వంలో కాని, ప్రజా సేవగా సేవ్యత్వంలో కాని రెండింటికి ముందు నిలబడేటటువంటి మనస్తత్వం ఆయనది. ఒక అంశం ప్రజలకు అవసరం, సమాజానికి అవసరమని భావించినప్పుడు దేనికి భయపడకుండా నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో ఎటువంటి పరిస్థితులనైనా ఎదుర్కోవడానికి సిద్ధపడే మనస్తత్వం ఆయనది.

ఉ. 11.20

అందుకే బహుశః అటువంటి మనస్తత్వం ఉన్న నాయకులు ఇంతటి ఉన్నత నాయకత్వాన్ని ఇవ్వగలుగుతారు. ఇటువంటి నాయకత్వ లక్షణాల ద్వారా వారు మిగిలిన అందరినీ ప్రభావితం చేయగలుగుతారని నాకనిపిస్తుంది. డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు అనేక గొప్ప నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. జలయజ్ఞం, రుణాల మాఫీ, విద్యార్థుల ఫీజు రీయంబర్సుమెంట్, పెన్షన్ల పెంపు, చిన్నపిల్లల గుండె ఆపరేషన్లు, ఆరోగ్యశ్రీ ద్వారా పేదలకు కార్పొరేట్ వైద్యాన్ని అందించడం, రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం పథకం మున్నగునవి ఎవరు కాదన్నా, ఎవరు వారించినా, చివరకు ఆర్థిక శాఖ కాదన్నా వెనకడుగు వెయ్యలేదు. ఈ కార్యక్రమాలన్నిటినీ సజావుగా ముందుకు తీసుకెళ్లగలిగారు, గొప్ప విశ్వాసాన్ని ప్రజలలోకి పంపించగలిగారు. ఇలాంటి నిర్ణయాలు తీసుకోనేటప్పుడు మిగతా పరిస్థితులను వక్కన పెట్టి పేదవాని అవసరాలను, వారి యొక్క స్థితిగతులను అర్థం చేసుకొని ముందుకు తీసుకెళ్లాలనే తపనతో ఆయన ఉండేవారు. అందుకే ఆయన మంచి నిర్ణయాలు తీసుకోగలిగారని ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రంలో 2004వ సంవత్సరంలో ఆయన ముఖ్యమంత్రిగా బాధ్యతలు చేపట్టే నాటికి దురదృష్టవశాత్తు వర్షాలు లేక కరువు వచ్చి కటకటలాడుతూ ఉండేది. కూలీకోసం ప్రజలు ఇతర ప్రాంతాలకు వెళ్లే పరిస్థితి ఉండేది. అప్పుడు దాదాపు అన్ని జిల్లాలలో ఇదే పరిస్థితి ఉంది. అటువంటి పరిస్థితులలో దాదాపు ఎసభై శాతం వ్యవసాయం మీద ప్రత్యక్షంగా పరోక్షంగా ఆధారపడి జీవించే ప్రజల జీవనాన్ని సరి చేయాలనేటువంటి ప్రయత్నం ముఖ్యమంత్రి పెద్ద ఎత్తున చేపట్టారు. అనేక రాజకీయపార్టీలు అనేక విమర్శలు చేసినప్పటికీ, డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డి గారు మన రాష్ట్రంలోని నదీజలాలను ఉపయోగించుకోవాలని పెద్ద ఎత్తున చేపట్టిన కార్యక్రమం ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ జాతికి ఆయన ఎప్పటికీ జ్ఞాపకం ఉంటారు. ఆ కార్యక్రమాలన్నీ కొనసాగించి ముందుకు తీసుకువెళ్లవలసిన బాధ్యత మనందరిపైన ఉన్నది. నేడు దేశ వ్యాప్తంగా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా చూస్తే ఫుడ్ ప్రాడక్షన్ తగ్గిపోయే పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఇన్ని సంవత్సరాల తరువాత కూడా మనం ఆహారోత్పత్తులను

దిగుమతి చేసుకోవలసిన పరిస్థితి ఉన్నదనే వార్తలు మనం చూస్తున్నాం. ఇలాంటి సందర్భంలో డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు చేపట్టిన చర్యలు ఎంత ముందుచూపుతో ఉన్నాయో ఈ సందర్భంగా గుర్తుచేస్తున్నాను. కాబట్టి ఈ కార్యక్రమాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నది.

ఇళ్ల నిర్మాణం విషయానికి వస్తే - ఎనభై లక్షల ఇళ్ల నిర్మాణానికి ఆయన పూనుకోవడం ఎంతో సంతోషించదగ్గ విషయం. దీనిని ఎంతవరకు చెయ్యగలరు అనే విమర్శలు మరియు వివక్షలు, స్వవక్షాలు కూడా నిధులు ఎక్కడనుండి వస్తాయని అన్నప్పుడు కూడా ఆయన వెరవలేదు. ఈ ప్రభుత్వం ఉన్నంత కాలం ప్రతి ఒక్కరికి ఇల్లు ఇచ్చే దిశగా మనం సాగుదామని ఇప్పటికే 36 లక్షల ఇళ్ల నిర్మాణానికి ఆయన శాంక్షన్ చెయ్యడం, ఇప్పటికే వాటిని పూర్తి చేయడం జరిగింది.

మన రాష్ట్రంలో విద్యకు సంబంధించి డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డి అనేక చర్యలను చేపట్టారు. పదవతరగతి, ఇంటర్మీడియట్ విద్యతోనే సరిపెట్టుకొని, ఉన్నత విద్య లభించే అవకాశం లేదనుకొని బాధ పడే వెనుకబడిన వర్గాలకు సంబంధించిన పిల్లలకు, వారి తల్లిదండ్రులకు డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డి పరిష్కారం కనుకొన్నారు. ఈ విధానం కేవలం మన రాష్ట్రంలోనే ఉన్నది. ఇతర రాష్ట్రాలలో లేదు. బీద వర్గంలో జన్మించిన తెలివైన, చురుకైన పిల్లల చదువుకు కావలసిన సపోర్టును ప్రభుత్వం నుండి అందించే ప్రయత్నం డా. వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు ప్రారంభించారు. కూరగాయలు అమ్ముకునే వాళ్ల పిల్లలు, అనేక రకాల చేతివృత్తులు చేసుకునే బలహీన వర్గాలకు చెందిన వారి పిల్లలు నేడు ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్ వంటి ఉన్నత చదువులను అభ్యసించి సంపూర్ణమైన విశ్వాసంతో జీవిస్తున్నారు. అట్టి కుటుంబాలు రాజశేఖరరెడ్డిగారిని ఎన్నటికీ మరచిపోలేవు.

పేదవర్గాలకు పెన్షన్ల ద్వారా సోషల్ సెక్యూరిటీ కార్యక్రమాన్ని ఆయన పెద్దఎత్తున చేపట్టారు. అదే విధంగా మహిళలలో ఆయన ఏర్పరచిన ఆత్మవిశ్వాసం ఉత్తమమైనది. శాట్లెర్షన్ కాన్సెప్ట్ అనేటువంటిది చాలా గొప్పది. ఆయన విధానాన్ని జాగ్రత్తగా గమనిస్తే మనకు ఎక్కువగా వినిపించే ఆందోళనకరమైన వాదనలు చైతన్యవంతమైన వర్గాలవైపు నుండి వినిపించేవి. కానీ, ఈ సమాజంలో అత్యంత బలహీనవర్గాల వారి వైపు నుండి రిప్రజెంటే చెయ్యాలనే కాన్సెప్ట్ మనకు ఆయనలో కనిపిస్తుంది. అదే **the voice of voiceless**. వారు మరణించడమనేది మనకందరికీ ఎంతో బాధాకరమైన విషయం. మాలాంటివారందరమూ ఈ అయిదు సంవత్సరాలు ఆయన నాయకత్వంలో ఇంకా ఎన్నో విజయాలను సాధిస్తాము, దేశంలోనే ఆంధ్రప్రదేశ్ ను ప్రథమస్థానంలో నిలబెడతామని ఎంతో సంతోషపడ్డాము. అటువంటి వారి నాయకత్వంలో అయిదు సంవత్సరాలు పనిచేసే అవకాశం మాకు దక్కింది, మరో అయిదు సంవత్సరాలు పనిచేస్తామని ఎంతో సంతృప్తి చెందాము. సడెన్ గా జరిగిన ఈ సంఘటన రాష్ట్ర ప్రజానీకానికి, మనకందరికీ ఎంతో బాధకలిగించింది. అభిప్రాయభేదాలు కొన్ని ఉండవచ్చుగానీ ఆయనను మనసులోనైనా సరే మెచ్చుకోని వివక్షనభ్యులు ఉండరని నా అభిప్రాయం. ఒక రాజకీయ పార్టీకి నేతృత్వం వహిస్తూ కొన్ని నిర్ణయాలకు కట్టుబడి పనిచేసే వ్యక్తులు వేరుగా ఉండవచ్చు గానీ, మనసులో ఆయన పద్ధతిని, ధైర్యాన్ని, ఆయన ముందుచూపునీ ఎవరూ మెచ్చుకోకుండా ఉండటం విషయాన్ని మనం కళ్లారా చూశాము. ఇటువంటి నాయకుడిని కోల్పోవడం మన రాష్ట్రానికి కాదు యావత్ దేశానికి తీరని లోటు. పెద్దలు శ్రీ వాజ్ పేయిగారు, పి.వి. సరసింహారావుగారు, రాజీవ్ గాంధీగారు ఈ దేశానికి ప్రధానమంత్రులుగా భారతదేశాన్ని ముందుకు నడిపించాలనే తపన పడుతున్నటువంటి సందర్భాలలో నేషనల్ అగ్రికల్చరల్ గ్రోత్ రేటును 4 శాతం సాధించాలని సూచిస్తుండేవారు. గ్రోత్ రేట్ పెరిగితే తప్ప

వ్యవసాయం మీద ఆధార పడే రైతాంగం యొక్క స్థితిగతులు మెరగుపడవని వాదిస్తుండేవారు. అప్పుడు రెండు శాతానికి చేరుకోవడం కూడా కష్టమయింది. కానీ అదృష్టవశాత్తు డా. వై.యస్.రాజశేఖరరెడ్డి గారి నేతృత్వంలో మనందరి కృషి ఫలితంగా మన రాష్ట్రంలో గత అయిదు సంవత్సరాలలో 6.5 శాతం వృద్ధి రేటు సాధించగలిగాము. దేశంలోనే ఇంత పెద్దఎత్తున గ్రోత్ రేటును సాధించిన రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంగా ఇప్పటికీ రికార్డుగా నిలబడిందని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. 2003-04 లో మహారాష్ట్ర యొక్క ఆదాయ వివరాలను చూస్తే - అప్పటినుండి అయిదు సంవత్సరాలలో డైరెక్ట్ రెవెన్యూ రూ. 45 వేలకోట్ల నుండి రూ. 65వేల కోట్లకు చేరితే, ఆ వర్షిక్యూలర్ పీరియడ్ లో మన రాష్ట్రంలో కూడా రూ. 25వేల కోట్ల నుండి 65 వేల కోట్లతో డైరెక్ట్ రెవెన్యూని సాధించగల రీతిలో రాష్ట్రాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లారంటే ఇది చిన్న విషయం కాదన్న విషయాన్ని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను.

ఉ. 11.30

మన దేశంలో మహారాష్ట్రను హైనాన్వియల్ క్యాపిటల్ గా చూస్తాము. వనరులని సమీకరించడంలో మన రాష్ట్రాన్ని మహారాష్ట్రతో సమానంగా తీసుకువెళ్లదలచాము. అందుచేతనే ఇన్ని కార్యక్రమాలు చేపట్టినప్పటికీ, అన్నింటికీ నిధులు సమకూర్చి, సజావుగా వాటిని విజయవంతంగా చేయదలచాము. పేదవాళ్ళకి అన్ని కార్యక్రమాలు అందించాలన్న తపన ఉంటే సరిపోదు. అందుకు అనుగుణంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆదాయాలను పెంచుకుంటూ, కార్యక్రమాలను అందించడానికి అవసరమైన వనరులను సమీకరించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి ఉండాలని దివంగత ముఖ్యమంత్రి రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు చెప్పే వారు. అలాగే వారు దానిని అనుసరించి ఇన్ని కార్యక్రమాలు చేశారు. చిరస్మరణీయుడైనా, ఎప్పటికీ మనందరి హృదయాలలో, ఈ రాష్ట్ర ప్రజల హృదయాలలో ఉండిపోయిన వ్యక్తి డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి. ఆనాడు ముఖ్యమంత్రిగా ప్రజలు ఇచ్చిన అధికారంతో మరో ఐదు సంవత్సరాలు అందరం కలిసి పనిచేస్తామని భావించాము. కానీ దురదృష్టవశాత్తు ఆ అవకాశం రాలేదు. నేడు ఇదే సభలో ఆయనపై సంతాప తీర్మానాన్ని పెట్టడమనేది చాలా బాధ కలిగించే విషయం అయినప్పటికీ, ఇది భగవంతుడి నిర్ణయంగా భావించి, వారి మరణం రాష్ట్ర ప్రజలకు ఎన్నటికీ మరువలేనిదీ, తీరనిదని మనవిచేస్తున్నాను. దేశానికి, కాంగ్రెస్ పార్టీకి కాదు మనందరికీ కూడా ఈ లోటు ఎప్పటికీ తీరదని నేను భావిస్తూ, వారి ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలని భగవంతుణ్ణి కోరుతున్నాను. అలాగే వారి కుటుంబసభ్యులైన భార్యకు, అన్నదమ్ములకు, బిడ్డలకు, ఇతర బంధువులకు నా సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను. ఈ తీర్మానాన్ని ఇతర సభ్యుల ముందు ఉంచాలని, వారికి కూడా అవకాశం ఇవ్వాలని కోరుకుంటున్నాను. ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ దాడి వీరభద్రరావు (విశాఖ వట్నం) :- అధ్యక్షా, ఇది చాలా దురదృష్టకరమైనటువంటి సంఘటన. సిట్టింగ్ ఛీఫ్ మినిస్టర్ చనిపోవడం అనేటటువంటిది ఈ రాష్ట్ర చరిత్రలో మొదటిసారిగా జరిగింది. మనతో కలిసి ఉంటూ, మళ్ళీ వచ్చే సమావేశంలో కలుద్దామని చెప్పి బయటకు వెళ్ళిన ముఖ్యమంత్రి తిరిగి ఈ సభలోకి రాకుండా ప్రపంచాన్ని విడిచి వెళ్ళిపోవడం అనేటటువంటిది చాలా బాధాకరమైన విషయం. రాజశేఖర్ రెడ్డిగారు సుమారుగా 25 సంవత్సరములనుంచి వ్యక్తిగతంగా కూడా నాకు సుపరిచితులు. మేము స్వూడెంట్ గా ఉండేటప్పుడు, లెక్కరరుగా ఉండేటప్పుడు కూడా రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు యూత్ కాంగ్రెస్ లీడర్ గా, ఒక ఫోరోషియన్ లీడర్ గా ఆయనను మేము చూడడం జరిగేది. ఒక పోరాట వీరుడిగా, పోరాట యోధుడిగా ఆయన పేరు తెచ్చుకోవడం జరిగేది. స్వంత పార్టీలోనూ, ఇతర పార్టీల మీద కూడా ఏ మాత్రం రాజీపడకుండా పోరాటం చేసిన వ్యక్తిగా రాజశేఖరరెడ్డిగారు అందరికీ సుపరిచితులు. అనేక సంఘటనలలో మేము వారితో మీకు

ముఖ్యమంత్రి అవ్వాలని జీవితాశయం, అది అవుతుందో లేదో తెలియదు కానీ మీ పోరాటం మాత్రం ఇంత ఉధృతంగా చేయడం న్యాయం కాదని మేము శాసన సభలో ఉన్నప్పుడు అనేవాళ్ళం. ఆనాడు మేము అలా అన్నప్పుడు కూడా అటువంటి ఆశ నాకు ఏమీ లేదని ఆయన ఖండించేవారు కాదు. ముఖ్యమంత్రి అవ్వాలన్న ధ్యేయం అతి తక్కువ మందిలో ఉంటుంది. దానిని నెరవేర్చుకునే శక్తి ఇంకా అతి తక్కువ మందిలో ఉంటుంది. అటువంటి కోరికను సాధించుకున్నటువంటివారు రాజశేఖర్ రెడ్డిగారు. అందుకోసం ఆయన ప్రజా జీవితంలో ప్రజల తాలూకు కష్టసుఖాలలో జోక్యం చేసుకుంటూ, రాజకీయంగా తన పలుకుబడిని ఉపయోగించుకుంటూ ఎక్కడైనా రాజకీయ అడ్డంకులు వచ్చినప్పటికీ కూడా రాజీ లేకుండా పోరాటం చేస్తూ, చివరికి రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వరుసగా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో రెండుసార్లు గెలిచినటువంటి ఖ్యాతి ఆయనకే దక్కింది. అంటే కాంగ్రెస్ తర ప్రభుత్వాలు వచ్చిన తరువాత వరుసగా రెండవసారి ముఖ్యమంత్రి అయినటువంటి అవకాశం ఒక్క రాజశేఖర్ రెడ్డిగారికే రావడం జరిగింది. ఆయన రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని నడుపుతూ చాలా ఆశ్చర్యకరమైన వాతావరణాన్ని ఇక్కడ సృష్టించారు. గతంలో కూడా చాలామంది ముఖ్యమంత్రులను చూశాము. అధిష్టాన వర్గం ఏవిధంగా చెబుతుందో దానిని తు.చ తప్పకుండా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంలో అమలుజరిపేటటువంటి ముఖ్యమంత్రులను చూశాము. ప్రతిదానికి ఢిల్లీ వెళ్ళి వారిని సంప్రదించి, వారి ఆదేశాలు తీసుకుని ఇక్కడ పనిచేసేటటువంటి వారిని చూశాము. కానీ రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు మాత్రం జాతీయ పార్టీ అయినటువంటి కాంగ్రెస్ పార్టీలో ముఖ్యమంత్రిగా ఉంటూ ఆ విధానాన్ని మార్చారు. కేంద్రంలో అధిష్టానం చెప్పినటువంటి ఆదేశాలకు తల ఒగ్గడం అనేదానికి తిలోదకాలు ఇచ్చి, తానే ఒక నిర్ణయాధికారిగా, నిర్ణయాలు తీసుకుని, ఇన్ఫర్మేషన్ కోసం అధిష్టాన వర్గానికి చెప్పేటటువంటి క్రొత్త సాంప్రదాయాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. అందుకు ఆయన చాలా అభినందనీయులు. జాతీయపార్టీని నడుపుతూ, సంపూర్ణమైన అధికారాలతో ఈ రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ పార్టీని ప్రాంతీయ పార్టీ స్థాయిలో నడిపినటువంటి వ్యక్తి రాజశేఖర్ రెడ్డి. అన్ని సంపూర్ణమైన హక్కులతో, స్వేచ్ఛతో, స్వాతంత్ర్యంతో ప్రభుత్వాన్ని, పార్టీని నడిపిన వ్యక్తి రాజశేఖర్ రెడ్డి. 1978వ సంవత్సరంలో డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి కాంగ్రెస్ తరపున వెంగళరావుగారి సారధ్యంలో ఆయన పనిచేసినప్పుడు, రాజీ లేకుండా ఆనాడు ఇందిరాగాంధీగారు వచ్చినప్పుడు ఆవిడతో కూడా పోరాటానికి సిద్ధపడ్డారు. అలాగే అంతర్గతంగా అనేకమంది పెద్దలతో కూడా పోరాటానికి సిద్ధపడేవారు. ఆఖరికి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉండేటప్పుడు ఈ రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి రావాలనే ధ్యేయంతో ఒక ఛార్జ్ తీసుకుందామన్న ప్రయోగంతో 1500 కిలోమీటర్లు పాదయాత్రను ప్రారంభించి సుమారు 3 నెలల పాటు తిరిగి సక్సెస్ ఫుల్ గా దానిని నడిపి, ప్రజలలోకి వెళ్ళి వారిలో కాంగ్రెస్ పార్టీ పలుకుబడిని పెంచినటువంటి ఖ్యాతి డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి గారికి దక్కింది. ప్రజల సమస్యలు తెలుకుని దానికి అనుగుణంగా అనేక ప్రయోగాలు చేయడం జరిగింది. పాదయాత్ర చేయడం అదే మొదటిసారి కాదు, గతంలో రాయలసీమ ప్రాంతానికి సంబంధించి సాగునీరు, మంచినీరు ఇచ్చేటటువంటి అనేక ఉద్యమాలు చేసినప్పుడు అక్కడ ఉన్నటువంటి శాసన సభ్యులందరితోనూ కలిపి ఐక్య కార్యాచరణ సమితిని ఏర్పాటు చేసి, ఆనాడు కూడా పాదయాత్రలు జరిపిన సంఘటనలు అనేకం ఉన్నాయి. ప్రభుత్వంలో ఎవరు ఉన్నప్పటికీ ప్రజా సమస్యలకు సంబంధించి పోరాటాలు చేయడంలో, తను అనుకున్నది సాధించడంలో, ప్రజా సమస్యలను పరిష్కరించడంలో ఎక్కడా రాజీపడలేదు. దివంగత ముఖ్యమంత్రి ఎన్.టి.రామారావుగారు ఉన్నప్పుడుకానీ, శ్రీ చంద్రబాబు నాయుడు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు కానీ రాజీ లేకుండా పోరాటం చేసిన నాయకుడు డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి. సెక్రటేరియట్ లో ఎన్.టి.రామారావుగారిని కూడా అడ్డగించి ఆయనను లోపలకు వెళ్ళనివ్వకుండా చేస్తే, ఆయన నన్ను లోపలకు వెళ్ళనివ్వకపోతే రోడ్డు మీద నుంచే సెక్రటేరియట్ ని నడుపుతానని రోడ్డు మీదే బస చేసిన సంఘటన జ్ఞాపకం వస్తున్నది. ఆ విధంగా రాజశేఖర్ రెడ్డిగారు ఎక్కడా ఉద్యమాల దగ్గర రాజీపడేటటువంటి పరిస్థితి ఉండేది కాదు. ఆయన ఒక ఉద్యమకారుడిగా తను అనుకున్న

కార్యక్రమాలు చేయడానికి, అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టడం జరిగింది. రాయలసీమలో ధర్మల్ పవర్ ప్లాంట్ కోసం ఆయన చేసినటువంటి పోరాటం, అదేవిధంగా లేపాక్షి గురించి పోతిరెడ్డిపాలెం తాలూకు ఆయన చేసినటువంటి పాదయాత్ర ఇవన్నీ మరపురాని సంఘటనలు. ముందునుంచీ ఆయన క్యాడర్తో, తన మనుషులతో అనినాభావ సంబంధాలను ఏర్పాటు చేసుకోవడమే కాకుండా, ఇతర పార్టీలతో సరైనటువంటి సదవగాహనతో, మిత్రత్వంతో ఉండే పరిస్థితి ఉండేది. ఒక పర్యాయం ప్రధానమంత్రిగారు విశాఖపట్టణం వచ్చినప్పుడు మనం మాట్లాడుకుందాము, ఆయన వేరేగా మాట్లాడుకుంటారని ప్రక్కకు పిలిచి ఒక అరగంటసేపు నువ్వు అయితే అన్నీ నిజాలు చెబుతావు, నాకు కొన్ని విషయాలు చెప్పాలని వారు నాతో మాట్లాడడం జరిగింది. ఈవిధంగా ఆయన ప్రతిపక్షంలో ఉన్నవారితో కూడా సన్నిహితంగా ఉంటూ వారిని కాన్సిడెన్స్ కూడా తీసుకుని రాష్ట్రానికి సంబంధించిన విషయాలు, పరిపాలనకు సంబంధించిన విషయాలను తీసుకుని, నిష్పక్షపాతమైన అభిప్రాయాలను సేకరించడమనేటటువంటి పరిస్థితి ఆయనకు ఆనవాయితీగా ఉండేది.

ఉ. 11.40

వారు రాజకీయాలలో వచ్చేవరకు కూడా డాక్టరు వృత్తిని కొనసాగించారు. సాధారణంగా ముఖ్యమంత్రులుగా ఉన్నవారు పట్టిపూర్తి ఉత్సాహాన్ని చాలా భారీగా చేసుకోవడం జరుగుతుంది. కానీ వారు చాలా సింపుల్ గా ఎక్కడ చేసుకున్నారో కూడా తెలియకుండా కుటుంబసభ్యులతో జరిపించుకుని రెండు నెలలు తిరగకముందే విడిచి వెళ్లడం చాలా దురదృష్టకరం. రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ పార్టీ రావాలని ఎంతో ఆశతో పోరాటంచేసి, రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వాన్ని నెలకొల్పి 100 రోజులు గడవకముందే ఈ సమాజాన్ని విడిచివెళ్లడం ఎంతైనా బాధాకరమైన విషయం. ఇదే కాకుండా చివరిరోజులలో అనుకోకుండా ఈ ప్రాంతాన్ని విడిచివెళ్లడం చూస్తే యాక్సిడెంట్ జరిగిన 24 గంటలు కూడా దేశమంతా, విదేశాలలో ఉన్న భారతీయులు కూడా సస్పెన్స్ అనుభవించారు. సినిమాలలో టెన్షన్ కలిగించేవిధంగా ఆయన మరణం రాష్ట్రంలో, దేశంలో క్రియేట్ చేసిన విషయం మనం ఏనాడూ మర్చిపోలేని సంఘటన. వారిని వెదకడానికి లార్జెస్ సెర్చ్ ఈ దేశంలో వారికొరకు జరిగింది. చాలా దురదృష్టకరం. వారు అనేక స్కీములు పెట్టారు. రెండవసారి ముఖ్యమంత్రిగా అయిన తరువాత తానుపెట్టిన స్కీములలోని అవకతవకలను, లోపాలను సవరించడానికి ఈ నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. వారి ఆశయాలకు అనుగుణంగా వారి స్కీములను అమలుపరచడంలో, వారి ఉద్దేశ్యాలను ప్రజాహిత కార్యక్రమాలన్నింటినీ ఈ ప్రభుత్వం కొనసాగిస్తుందని ఆశిస్తూ, వారు లేని లోటు, కాంగ్రెస్ పార్టీకే కాకుండా రాష్ట్రానికి, దేశానికి తీరనిది. డా. రాజశేఖర రెడ్డిగారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతి చేకూర్చాలని ప్రార్థిస్తూ, వారి కుటుంబసభ్యులందరికీ తెలుగుదేశం పార్టీ తరపున హృదయపూర్వకమైన సానుభూతి తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ పువ్వాడ నాగేశ్వర రావు : అధ్యక్షా, మన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా ఉంటూ, మననుండి దూరం అయిన డా. వై ఎస్ రాజశేఖర రెడ్డిగారి మరణానికి సంతాపతీర్మానం ప్రవేశపెడుతూ, శ్రీ ధర్మాన ప్రసాద రావుగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని స్థూలంగా బలపరుస్తున్నాను. రాజశేఖర రెడ్డిగారి మరణం సహజ మరణం కాదు. దురదృష్టవశాత్తు హెలికాప్టర్ ప్రమాదంలో మరణించారు. మనమంతా సెస్టెంబరు ఒకటిన ఈ హాస్లో, హాస్కు సంబంధించిన అంశాల మీద లోతుగా చర్చచేసిన సందర్భంగా అదే ఆయన చివరి సమాధానం అని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ఈ హాస్లో ఉండి మర్యాదగా, మాకు మీకు, బాధ్యతాయుతంగా సమాధానం చెప్పి, కొన్ని విషయాలలో మళ్లీ మీతో మాట్లాడుతానని చెప్పారు. అలాగే మరికొన్ని విషయాలలో మరింత లోతుగా చర్చించి నిర్ణయాలు తీసుకుందామని చెప్పిన మాటలు గుర్తుకు వస్తున్నాయి. సెస్టెంబరు ఒకటి, రెండవ రోజు మనమంతా మామూలుగా ఉన్నాము. వారు రచ్చబండ కార్యక్రమంలో పాల్గొనడానికి చిత్తూరు జిల్లాకు

వెళుతున్నప్పుడు ఈ ఘోరమైన ప్రమాదానికి గురి కావలసివచ్చింది. అందులో ఆయన మరణించారు. ఈ సంతాప తీర్మానంలో ప్రీయమైనా, అప్రియమైనా ఒకమాట చెప్పాలి. ఈ తీర్మానం పెట్టడంలో కొంత ఆలస్యం జరిగిందని తెలియజేస్తున్నాను. దేశంలో అత్యున్నతమైన పార్లమెంటుకు వారు నాలుగుసార్లు గెలిచి ధీర్ఘకాల సభ్యత్వం కలిగివున్నారు. అసెంబ్లీకి ఆరుసార్లు గెలిచారు. వారు మొదటిసారి శాసనసభ్యునిగా ఎన్నికైనప్పుడు 1978లో శాసనమండలి ఉంది. 1983 లో కూడా అక్కడ మెంబరుగా ఉండి కడప జిల్లాలోని అలంసాన్ పల్లిలో కాల్పులు జరిగినప్పుడు, అప్పుడు రామారావుగారు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నారు. ఆ వ్యవహారం పరిష్కరించడానికి బాధితులను ఆదుకోడానికి కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ తరపున ఆనాడు లీడర్ గా వున్నాను. నేను వెళ్ళినప్పుడు, ఆనాటికే కాంగ్రెస్ పార్టీ అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు, శాసనసభ సభ్యులుగా కూడా ఉన్నారు, జిల్లాకు సంబంధించిన సభ్యునిగా ఉన్నారు కాబట్టి పరిష్కరించడానికి వచ్చారు. ఒకేసారి నుండి కాల్పులు ఖండించడానికి స్కూలులో సమావేశం పెడితే హాజరైన సంఘటన నుండి మరింత ఆప్యాయంగా తెలుసు. మరింత దగ్గరగా చూడడానికి అవకాశం వచ్చింది. నాకంటే వయస్సులో 10, 12 సంవత్సరాలు తరువాత తరం వాడయినా కూడా రాజకీయాలలో 25, 30 సంవత్సరాలపాటు అనేక విషయాలలో పరస్పర భిన్నాభిప్రాయాలు కలిగివున్నా వైఎస్ఆర్ గారు తన లక్ష్యాల కోసం అలుపులేకుండా పోరాటం చేసిన పరిస్థితి ఉంది. కొన్ని అంశాలు నచ్చినా నచ్చకపోయినా ఆయన సమ్మతనానికి గట్టిగా కృషిచేసేవ్వండి. ఇది యదార్థమైన విషయం. గొప్పగా చెప్పడం కాదుగానీ, మహామనిషి, మహాయాత్రలో భాగస్వామి, ఆంధ్రదేశాన్ని మరింత అభివృద్ధి పథంలో నడిపి, ఇంకా ఎక్కువమందికి సేవాఫలాలు అందించడానికి కొన్ని ప్రయత్నాలు తనదైన శైలిలో చేశారు. ప్రతిదానికి శాచ్యురేటెడ్ పాయింట్ పెట్టి, ఇందిరమ్మ ఇంట్లు, ఇతర కార్యక్రమాలు చివరి మనిషిపరకు ఇవ్వాలనే ఆలోచనతో చేశారు. సంక్షేమ కార్యక్రమాలు గతంలో ఉన్నప్పటికీ పెద్దఎత్తున దానిద్వారా కష్టజీవుల, పేదప్రజలకు మరింత బాధ్యతాయుతంగా సేవచేయడానికి ప్రయత్నం చేసిన మనిషి. ఆయన రాష్ట్రంలో రెండవసారి కాంగ్రెస్ పార్టీని అధికారంలోకి తీసుకునివచ్చి ఇంకొక ఐదేండ్లు పరిపాలించే అవకాశం వచ్చిన తరువాత మిత్రులు ప్రసాదరావుగారు చెప్పినట్లుగా పరిపాలన కొనసాగిస్తూ, విషాదకరంగా మనలను విడిచి వెళ్ళిపోయారు. ఈరోజు ఆ కర్వ్యాలు పూర్తిచేయడం అనేది, ప్రభుత్వంలోకి ఎవరువచ్చినా, వారి మీద ఉంది. రోజుయ్యగారు చీఫ్ మినిస్టరు అయ్యారు. అందులో ఆయన మా హౌస్ మెంబరు. ఇక్కడ, అసెంబ్లీలో కూడా ఈ తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ఏది ఏమైనా ఈ పరిణామాలు, మాకు మీకు కూడా బాధాకరమైనవే. ఈ సభయొక్క రూపం ధరించడానికి, శాసనమండలిని పునరుద్ధరించేందుకు పర్మిషన్ తెచ్చే విషయంలో వారు కొంత బాధ్యతను వ్యక్తిగతంగా తీసుకున్నారు. నాకు తెలిసి మీతోపాటు రాజుగారు కూడా బాధ్యతను తీసుకున్నారు. శాసనమండలి తిరిగి పునరుద్ధరింపబడడానికి హై కమాండ్ వద్ద తనకున్న పలుకుబడిని ఉపయోగించారు. సాధారణంగా హౌస్ రద్దుచేసి, తిరిగి కావాలని కోరుకున్న రాష్ట్రాలు చాలా వున్నాయని మనకు తెలుసు.

ఉ.11.50

తమిళనాడు రాష్ట్రం మనకంటే కొంచెం ముందుగా వారి అప్పర్ హౌజ్ను రద్దు చేసుకున్నారు. మళ్ళీ ఆ అప్పర్ హౌజ్ను పునరుద్ధరించాలని తమిళనాడు ప్రభుత్వం ఒక తీర్మానం చేసుకున్నారు కాని వారు తెచ్చుకోలేకపోయారు. కాని ఇక్కడ 22 ఏళ్ల క్రితం రద్దు చేసిన అప్పర్ హౌజ్ను తిరిగి ఎగ్జిస్టిన్స్ లోకి తీసుకురావడానికి ఆయన, ఆయనతోపాటు మీరందరూ చాలా కృషి చేశారు. నాకైతే ఆయన కాబట్టే ఆ విధంగా చేయగలిగారని అనిపించింది. ఈ రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ పార్టీని అధికారంలోకి తీసుకురావడానికి కూడా ఆయనకున్న పలుకుబడి ఉపయోగపడింది. ఆయన తనకున్న పలుకుబడిని ఉపయోగించి ఈ హౌజ్ కు ఈ రూపం కల్పించిన ఒక రూపశిల్పి డా. వైఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి గారు.

రెండవసారి ఈ హాజ్ను ఎగ్జిస్టివ్స్లోకి తీసుకొచ్చి, తద్వారా ప్రజాస్వామ్యాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి సెకండ్ హాజ్ కూడా అవసరమని భారతదేశంలో ఒక మార్గాన్ని చూపించిన ఒక మహా మనిషిగా ఆయనను మనమందరమూ గుర్తు పెట్టుకోవాలి. ఆయన ఎన్నో మంచి పనులు చేసారు. అట్లానే ఆయన కొంత మందికి కొంచెం కష్టం కలిగించి వుండవచ్చు కూడా. ఎవరికైనా ఒక పని చేయాలని అనుకుంటే, ఒక్కసారి ప్రామిస్ చేస్తే, అది మంచా, చెడా అనేది ఆలోచించకుండా మాటకు కట్టుబడి, కొంత మందికి ఇష్టం వున్నా, లేకపోయినా ఆయన పట్టుదలతో ఆ పనిని చేసే మనిషి.

పూర్తిగా ఆయన అభిప్రాయాలతో అంగీకరించలేకపోయినా, జలయజ్ఞమనేది ఆయన తీసుకొచ్చిన పెద్ద మార్పు. రాష్ట్రంలో అన్ని ప్రాంతాలకూ సాగు నీరు, త్రాగు నీరు తీసుకురావాలని చేసే మహా ప్రయత్నాన్ని బలపరచాలని అనుకున్నాము. బాధ్యతాయుతంగా ప్రాజెక్టులు కట్టాలని, అవినీతి వుండకూడదని, అవకతవకలు వుండకూడదని మా అభిప్రాయాలను కూడా చెప్పడం జరిగింది. ఒక ప్రత్యేకమైన కార్యక్రమంగా రైతులకు సాగు నీరు ఇవ్వాలి, దాహార్తులకు త్రాగు నీరు ఇవ్వాలి అని చేసే ప్రయత్నం ఇప్పుడు ఎంత బాగా కొనసాగుతుందననేది అనేక అంశాలపై ఆధారపడి వుంది. ఎందుకంటే చేయడానికి డబ్బులు వుండాలి కదా. మన దగ్గర డబ్బులు లేవు. ఆయన బ్రతికి వుండగా చివరి రోజులలో ఇబ్బందులు వచ్చాయి.

ఎన్నికలలో చేసిన వాగ్దానాలను నెరవేర్చడానికి చాలా డబ్బులు అవసరమంటాయి. అయితే ఇంకా నాలుగున్నర సంవత్సరాల సమయం వుంది కాబట్టి ఆ పట్టుదలతో చేసే వారేమో తెలియదు. రైతులకు 9 గంటలు ఉచిత కరెంటు ఇస్తామని, కిలో రెండు రూపాయలకే ఇచ్చే బియ్యాన్ని ఇంకా ఎక్కువ మందికి ఇవ్వాలనే హామీలు కార్యరూపం దాల్చకుండా చనిపోయాడు. ఆ కర్తవ్యం మీ మీద వుంది, ప్రభుత్వం మీద వుంది, మనందరి మీదా వుంది. ఇటువంటి వాటిలో ఆర్థిక బాధలు వున్నా కూడా ధైర్యంగా చేద్దాము అనే మనిషి. ఒక దృఢ సంకల్పం వుంటే పనులు పూర్తి చేయడానికి అవకాశాలు వుంటాయి. ఆ విధంగా ప్రయత్నాలు చేస్తూ వచ్చిన వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి గారు భౌతికంగా మనకందరికీ దూరమయ్యారు.

ఆయన మరణానికి అనేక అసాధికార సమావేశాలలో సంతాపం వ్యక్తం చేసాము. ఇప్పుడు ఈ చట్ట సభలో ఒక బాధ్యతాయుతమైన సభ్యుడిగా వారి మరణానికి నా ప్రగాఢమైన సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను, వారికి మా జోహార్లు అర్పిస్తూ, వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంగా రెండు మూడు మాటలు మనవి చేయవలసిన అవసరం వుంది. వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి గారి లాంటి వారికి జరిగిన ఈ విషాదకరమైన మరణం చూసిన తరువాత ఎంత బాధ్యతాయుతంగా మన యంత్రాంగం వుంది, సంఘటన జరిగిన తరువాత ఎంత బాధ్యతాయుతంగా పనిచేసింది అనేది చూస్తే చాలా భయంకరమైన పరిస్థితులు మనకు కనిపిస్తుంటాయి. కాని ఇట్లా ఎవరికీ జరగకూడదు. ఎందుకంటే ఆ హెలికాప్టర్ను ఎవరు ఎందుకు పర్మిట్ చేసారు అనేది మనకందరికీ సంబంధించిన విషయం. ఎందుకంటే మనం కూడా చనిపోవలసిన వారిమే.

మనం బాధ్యతాయుతమైన వ్యక్తులుగా ఆలోచించాలి. ఇటువంటి పరిస్థితి ఎవరికీ రాకూడదు. ఒక సి.ఎం, ఆంధ్రదేశానికి రెండోసారి ముఖ్యమంత్రి అయిన వారు, భారతదేశంలో యు.పి.ఎ తిరిగి అధికారంలోకి రావడానికి దోహదపడిన మనిషి ఆయన. అటువంటి వ్యక్తి పట్ల భద్రతాధికారులు చూపించిన నిర్లక్ష్య ధోరణి మనకు స్పష్టంగా కనపడుతోంది. వారు చంపారని నేను అనడం లేదు. కాని మన భద్రతాధికారులు సక్రమంగా

వ్యవహరించి వుండి వుంటే ఆంధ్రదేశ ప్రజలు ఇంత విషాదంలో మునిగిపోవలసిన అవసరం లేదు. కాంగ్రెస్ పార్టీకి, నాకు తెలిసినంత వరకు వారు లేకపోవడం చాలా పెద్ద లోటు. వారు లేని లోటు పూడ్చలేనిది. పూడ్చడం అంత తేలికైన విషయం కాదు.

గత 95 రోజులుగా మనం చూస్తున్నాము. మనం ఇష్టపడచ్చు, పడకపోవచ్చు. నేను ఆ వివరాలలోకి వెళ్లి వినాదాస్పదం చేయడం నాకు ఇష్టం లేదు. కాని బాధ అనిపిస్తూ వుంటుంది. అందువల్ల ఎవరు పర్మిట్ చేసారు, ఎందుకు పర్మిట్ చేసారు అనేది విచారించాలి. ఎంక్వైరీలు వేసారు. ఏమయ్యాయో తెలియదు. రాష్ట్రంలో, దేశంలో కాంగ్రెస్ పార్టీ వుండి కూడా అసలు ఎక్కడ పొరపాట్లు జరిగాయనేది గుర్తించి, భవిష్యత్తులో ఇటువంటివి జరగకుండా ఫలానా చర్యలు తీసుకున్నామనే విశ్వాసాన్ని కలిగించడానికి మనం ఏమీ చేయలేకపోయాము. విచారణ పూర్తి కావడానికి ఇంకా ఎంత కాలం పడుతుందో మనకు తెలియదు. అందుకు ఎవరు బాధ్యులో గుర్తించి వారిని కఠినంగా శిక్షించాలి. మేము వేరే పార్టీలో వుండి కూడా కాంగ్రెస్ పార్టీ వారి కంటే ఎక్కువగా బాధపడుతున్నాము. ఎవరికీ అట్లా జరగకూడదు.

ఇంకొక విషయం ఏమిటంటే, ఎటువంటి పరిస్థితులలోనైనా సరే రాజశేఖర రెడ్డి గారు సవ్యతూ సమాధానం చెప్పేవారు. ఆయన చిరునవ్వు మనకు విశ్వాసాన్ని కలిగించేది, మనకు ఎన్నో సమాధానాలు చెప్పేది. మనిషి మనిషికి తేడాలు వుంటాయి. నేను కూడా చాలా మంది సిఎంలను చూసాను. కాని వారు ఒక ప్రత్యేకమైన కోవకు చెందిన వారు. రెండవసారి సిఎం అయిన తరువాత వట్టుదలగా, హుందాగా, తృప్తిగా ఈ రాష్ట్రాన్ని పరిపాలిస్తానని అనుకున్న మనిషి. దురదృష్టవశాత్తు ఆయన అనుకున్నట్లుగా పరిపాలించకుండా మధ్యలోనే ఆయన ప్రయాణాన్ని ఆపుకుని మనకు దూరమయ్యారు. ఆ ప్రయాణాన్ని మనం కొనసాగించాలి.

చివరిగా నేను ఒక్క మాట చెప్పి ముగిస్తాను. నేను ఇప్పుడున్న సిఎం గారికి ఆ మాట చెప్పాను, తమరికీ చెప్పాను. సెస్టింబరు ఒకటవ తారీఖున ఆయన సమాధానం చెప్పినప్పుడు కూడా నేను ప్రస్థావించాను. ఆయనే వుంటారనే అభిప్రాయంతో వున్నాము. అసలు ఎన్నికలు జరగక ముందు కూడా ప్రస్థావనీ మేమే వస్తాము, చేస్తామని అన్నారు. కాని ఈ రోజుకూ ఆయన చెప్పినట్లుగా పని పూర్తి కాలేదు దురదృష్టవశాత్తు.

సభ్యులందరికీ సౌకర్యాలు ఇచ్చే హాస్టల్ విషయంలో మనం వెనుకబడ్డాము. మధ్యలో అడిగాము, చేస్తామని అన్నారు. ఈ ప్రభుత్వానికి లెటర్ కూడా వ్రాసాము. “ఎ” బ్లాకులో కట్టడలచుకున్న భవనానికి తమరి ఆదేశాల మేరకు ఆయన పేరు పెట్టాలని, ‘పైఎస్ఆర్’ బ్లాకుగా వుండాలని కోరుకుంటున్నాను, హాస్టల్ భవనాన్ని త్వరగా నిర్మించడానికి ప్రయత్నం చేయాలని తమరి ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

మ.12.00

చిరస్థాయిగా వారు మన సమైక్యతలో ఉండేట్లుగా మన శాసనసభ ఆవరణలో ఏదైనా నెలకొల్పే ఆలోచన చేయాలి. వారు బ్రతికి ఉండగా ఆఖరి రోజు మనకు ఇచ్చిన ప్రామిస్ను అమలుజరిపే విధంగా వారి అడుగుజాడలలో నడిచే ప్రభుత్వమే ఇదని నేను భావిస్తున్నాను. మిత్రులతో కలిసిన సేమ్ టీమ్ కొనసాగుతోంది కాబట్టి, రోజ్యుగారికి కూడా అటువంటి మనోధైర్యం వచ్చి, కష్టకాలమైనప్పటికీ విశ్వాసంతో పరిపాలన కొనసాగించమని, ఆ రకమైన తోడ్పాటు మేము అందిస్తామని తెలియచేస్తున్నాను. రాజకీయాలలో we may differ

on several other issues. పరిపాలన సజావుగా సాగటానికి, బయట ఉన్న వాతావరణాన్ని కొద్దిగా చల్లబరచటానికి, మేలుచేసే దిశగా రాష్ట్రప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టాలని కోరుతున్నాను. వారి స్పృహవధంగా తీసుకునే చర్యలు త్వరితగతిన తీసుకుంటే మంచిదని తెలియచేస్తున్నాను. ఈ అవకాశం కల్పించినందుకు మరొక్కసారి తమకు ధన్యవాదాలు తెలియచేసుకుంటూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ చేరువల్లి సీతారాములు (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, వై.ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారి మరణం, అది కూడా హెలి కాప్టర్ ప్రమాదానికి గురై చనిపోవటం అనేది చాలా బాధాకరమైన విషయం. ఒకరకంగా దిగ్రాంతికి గురిచేసిన సంఘటన. మొత్తం రాష్ట్రం షాక్ కు గురైనట్లు అయినది. ఏదీమైనప్పటికీ వారు ఈవిధంగా ఆకాల మరణం చెందుతారని కలలో కూడా ఎవరూ ఊహించలేదు. జరగరాని సంఘటన జరిగింది. వారి మరణం రాష్ట్రానికి తీవ్రమైన నష్టంగా నేను భావిస్తున్నాను. వారు ప్రతిపక్ష నాయకునిగా ఉన్నప్పుడు వారితో కలిసి అనేక ఉద్యమాలలో పాల్గొన్న అనుభవాలు మాకు ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా కెంట్ ఉద్యమం, చేనేత ఉద్యమం, ఇతర కొన్ని ఉద్యమాలలో వారితోపాటు నేను కూడా పాల్గొన్నాను. ముఖ్యంగా చేనేత కార్మికుల ఆకలి చావులు, ఆత్మహత్యలు జరుగుతున్న సందర్భంలో పోచంపల్లిలో పెద్ద సభ జరిగింది. ఆమరణ నిరాహారదీక్ష జరుగుతున్నప్పుడు ఆ వేదికపైనుండి వారితోపాటు నేను కూడా మాట్లాడాను. వారు మాట్లాడేప్పుడు వారి ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వస్తే ఆకలిచావులు, ఆత్మహత్యలు ఉండవని స్పష్టంగా చెప్పటం జరిగింది. ఏదీమైనప్పటికీ వారు ప్రభుత్వంలోనికి రావటం, 5 సంవత్సరాలు ముఖ్యమంత్రిగా కొనసాగటం జరిగింది. కొన్ని విధానపరమైన నిర్ణయాలు తీసుకున్నప్పుడు మేము వారితో విభేదించిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. ప్రజలకు మేలుచేసే అంశాలు చేపడుతున్నప్పుడు సమర్థించిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. సభలోగాని, బయటగాని విమర్శనాత్మకమైన దృష్టితో మా అభిప్రాయాలను స్పష్టంగా వివిధ సందర్భాలలో చెప్పటం జరిగింది. రెండవసారి వారు ముఖ్యమంత్రి అయిన తరువాత వివిధ సందర్భాలలో వారు ఒక మాట చెబుతూ ఉండేవారు. ఎదిగిన కొద్దీ ఒదిగి ఉండాలనే ఒక మంచి సందేశాన్ని వారు అందించారు. అది అమలుజరగాలని కోరుకుంటున్నానని వారు చెప్పటం జరిగింది. ఎదిగిన కొద్దీ ఒదిగి ఉండాలనే సందేశాన్ని అమలుచేయాలని సంకల్పించిన సందర్భంలో దురదృష్టవశాత్తు వారు మన నుండి దూరం కావటం విచారకరమైన, బాధాకరమైన అంశంగా నేను భావిస్తున్నాను. రాజశేఖరరెడ్డిగారు మన నుండి ఇంత తొందరగా, ఇటువంటి సంఘటనలో, హెలికాప్టర్ ప్రమాద సంఘటనలో చనిపోతారన్నది ఊహించని పరిణామం. వారి మరణం మన రాష్ట్ర అభివృద్ధికి తీవ్రమైన నష్టంగా నేను భావిస్తున్నాను. వారి మరణానికి సి.పి.ఐ.(ఎమ్) రాష్ట్ర కమిటీ తరపున సంతాపాన్ని తెలియచేస్తున్నాను. వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియచేస్తూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ దాచూరి రామిరెడ్డి (ప్రకాశం, నెల్లూరు, చిత్తూరు) : అధ్యక్షా, ఈరోజు రాజశేఖరరెడ్డిగారి మరణానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. వారి గుణగణాల గురించి ఈనాడు వక్తలు సభలో ప్రస్తావించిన అంశాలే కాకుండా వివిధ పత్రికల్లో వారి గురించి అనేక విషయాలు వ్రాయటం జరిగింది. ఆయన గొప్ప మానవతావాది, స్నేహితుల యెడగాని, బంధువుల యెడగాని, ఇతరుల యెడగాని, తన వద్దకు వచ్చిన వారి యెడల గాని ఎంతో ఆదరణ చూపేవారు. ఈ విషయాలను అందరూ తెలియచేశారు. అదేవిధంగా ఎంతోమందిని పేరుపెట్టి పిలవగలిగిన జ్ఞాపకశక్తి వారికి ఎక్కువగా ఉండేది. మన సభ్యులనే కాకుండా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఎంతోమంది పేరు పెట్టి పిలవగలిగిన జ్ఞాపకశక్తి వారి సొంతం. అదేవిధంగా అన్ని పర్గాల ప్రజలకు వారు ఏదో ఒక పథకంద్వారా మేలుచేసిన వ్యక్తి. రాజకీయంగా వారి ఉన్నతి అందరికీ తెలిసినదే. ఉద్యోగస్తులకు వారు అందించిన ఒక గొప్ప వరాన్ని ప్రస్తావిస్తున్నాను. 1981లో ఉపాధ్యాయులు రీగ్రూపింగ్ ఆఫ్

స్కేల్స్ కావాలని కోరినప్పుడు రీగ్రూపింగ్ ఆఫ్ స్కేల్స్ కు అంగీకారం తెలియచేయటమేకాకుండా ఫైనాన్స్ డి పార్ట్ మెంట్ కన్కరెన్స్ లేకుండా తన సంతకంతో జి.ఓ. ఇచ్చిన ఘనత వారికే దక్కుతుంది. ఈరోజు ఉపాధ్యాయులు అంతా మంచి వేతనాలతో ఉండటానికి కారణం ఆరోజు వారు తీసుకున్న చర్యలే. ముఖ్యమైన సమస్యలు వచ్చినప్పుడు చాలా సందర్భాలలో వారు చొరవ తీసుకునేవారు. విద్యారంగంలో అనేకమైన మార్పులు తీసుకురావాలని వారు ప్రయత్నం చేశారు. సి.బి.ఎస్.ఇ. సిలబస్ ను మేము వ్యతిరేకించాము. ఒకే రాష్ట్రం ఒకే సిలబస్ అనే విధానం వారు అవలంబించారు. పొరపాటు చేశారనే భావనను మనం వారిలో కలుగచేయగలిగినట్లయితే ఒప్పుకునే శక్తి, ధైర్యం వారికి ఉన్నది. ఇది ప్రధానంగా మనం గుర్తుంచుకోవలసిన అంశం. ఇంతటి అత్యంత శక్తిసంపన్నుడైన రాజశేఖరరెడ్డిగారి మరణానికి కారణమైన అజాగ్రత్తలను మనందరం ఖండించాలి. ఈ దుస్సంఘటన జరిగినప్పుడు రెండు రోజులపాటు మనందరం టి.వి.లకు అతుక్కుపోయాము. వారు ఏ ఆశయాలకోసమైతే ఆరాటపడ్డారో ఈ ప్రభుత్వం ఆ ఆశయాలను కంటిన్యూ చేయాలని, వారి కోర్కెలను నెరవేర్చాలని, వారు ఎటువంటి సాంప్రదాయలనైతే నెలకొల్పారో వాటిని కొనసాగించాలని, అదే వారికి మనం అర్పించే నిజమైన నివాళి అని మా గ్రూప్ తరపున తెలియచేస్తూ ఈ అవకాశం కల్పించిన తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ బి. మోహనరెడ్డి (మెదక్, నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్) : అధ్యక్షా, రాజశేఖరరెడ్డిగారి మరణం ఈ రాష్ట్రానికి తీరని లోటని నేను భావిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా, వ్యక్తిగతంగా నాకు చాలా సష్టం జరిగిందని నేను భావిస్తున్నాను. రాజశేఖరరెడ్డిగారు ఎంత గొప్ప వ్యక్తంటే తనను నమ్మినవారికి మేలుచేయటంలో, బహుశా ఈ ప్రపంచంలో అతడే మొదటి స్థానంలో నిలబడతాడని అనుకుంటాను. వారు ఎడ్యుకేషన్ మినిస్టర్ గా ఉన్నప్పుడు రాష్ట్ర అధ్యక్షుడిగా ఉన్నాను. ఆ సమయంలో రంగారెడ్డి జిల్లాలో సుమారు రూ.60 లక్షలు అర్హత లేకపోయినప్పటికీ ఉపాధ్యాయులు తీసుకున్నారని, రికవరీ చేయాలని నిర్ణయం తీసుకోవటం జరిగింది. యూనియన్ లీడర్ కావటంవలన వారితో నేను సన్నిహితంగా ఉండేవాడిని. ఈ విషయమై వారిని నేను కలవటానికి కొద్ది సమయంముందే స్టే ఇన్వాలని ఎమ్.ఎల్.సి.లు కొద్దిమంది వెళ్లినప్పుడు వారు నిరాకరించటం జరిగింది. ఒక గంట తరువాత నేను వెళ్లి అదే అంశాన్ని ప్రస్తావించినప్పుడు అప్పుడే ఎమ్.ఎల్.సి.లు వచ్చి వెళ్లారు, వారికి కాదని చెప్పానని అన్నారు. నేను పెన్ను తీసి ఇచ్చి స్టే ఆర్డర్ ఇవ్వమని అన్నప్పుడు రెండవ మాట లేకుండా స్టే ఆర్డర్ ఇచ్చారు.

మ.12.10

తన వాళ్లు అనుకుంటే ఏ పనైనా గానీ చేసి పెడతాడనే విశ్వాసం ఇవాళ రాష్ట్రంలో చాలా మందికి కలిగిందనే విషయాన్ని మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. ఈ కౌన్సిల్ రావడంలో ఆయన కీలక పాత్ర వహించారు. ఆ సందర్భంలోనే మొట్ట మొదటిసారిగా మీరూ, నేనూ రాజశేఖరరెడ్డి గారు పంపితే పార్లమెంటులో కలుసుకున్నాము. మీరు కౌన్సిల్ కి ఛైర్మన్ కావడం కూడా ఈనాడు కౌన్సిల్ ఉంది కాబట్టి వారి ద్వారా ఈ అరుదైన గౌరవం మీకు దక్కిందనే నేను భావిస్తున్నాను.

మిస్టర్ ఛైర్మన్ : మన అందరి గౌరవం.

శ్రీ బి.మోహనరెడ్డి : ముఖ్యంగా నేను యూనియన్ లీడర్ గా 14 మంది ముఖ్యమంత్రులతో పని చేశాను. ఈ రాష్ట్ర ప్రజల పైన, ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు పైన రాజశేఖరరెడ్డి గారు వేసినంత ముద్ర ఏ

ముఖ్యమంత్రి వేయలేదని నా భావన. ముఖ్యంగా అనేక పథకాల ద్వారా జలయజ్ఞం గానీ, రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం పథకం గానీ, పెన్షన్లు గానీ, ఇందిరమ్మ గృహాలు గానీ వీటన్నిటి ద్వారా ఆయన ప్రజల మనస్సుల్లో జీవించే ఉంటాడని నేను భావిస్తున్నాను. కొందరు చనిపోయినా వారు పేరు కూడా ఎవరికీ గుర్తు ఉండదు. కానీ కొందరు చనిపోయినా ఎల్లకాలం ప్రజల మనస్సులలో జీవించే ఉంటారు. ఆ కోవకు చెందిన వారే రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు అని చెప్పక తప్పదు. ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులకు ఆయన చేసిన సేవలు మరువలేము. వేతనాలు ఈరోజు ఇంత తీసుకుంటున్నామంటే 1981, 1983 లో వారు ఎడ్యుకేషన్ మినిస్టర్ గా ఉన్నప్పుడు చేసిన సంస్కరణలే గాకుండా, వేతన సవరణలే కాకుండా, రెండు నోషల్ ఇంక్రిమెంట్లు లక్షలాది మంది ఉపాధ్యాయులకు సంబంధించి, ఏ ముఖ్యమంత్రి వచ్చినా ఇంత పెద్ద సమస్యను తీర్చలేరని చేతులెత్తేసినప్పుడు, ఉపాధ్యాయులు ఈ మధ్య 13 రోజులు నమ్మే చేసినప్పుడు రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు ఒప్పుకోలేదు. కానీ నేను ఒక తెల్లవారుజామున వెళ్లి "ఇది చాలా అవసరం అన్నా, మనం తప్పకుండా ఇవ్వాలి, ఇది చాలా genuine" అని రాజశేఖర్ రెడ్డి గారికి చెప్పినప్పుడు 13 రోజుల నుంచి నమ్మే చేస్తున్న ఒప్పుకోని ముఖ్యమంత్రి గారు "అలాగా, అయితే ఇచ్చేద్దాం" అని అనడం జరిగింది.

మిత్రులందరికీ తెలుసు, నేను వారిని కోరరాని కోరిక ఒకటి కోరాను. ఒక ముఖ్యమంత్రి గారిని కోరరాని కోరిక ఏమి కోరానంటే "నేను లక్షమంది ఉపాధ్యాయులతో మీటింగ్ పెడతాను, అక్కడకి ఆ జీజీ తెచ్చి మీరివ్వాలి" అని చెప్పాను, అప్పుడు "అలాగే" అని నా భుజం మీద చేయి వేశారు. ఆ పద్ధతిలోనే ఏ ముఖ్యమంత్రి చేయని పని.... సాధారణంగా ఒక సెక్షన్ ఆఫీసర్ టైపు కొట్టి జీజీ ఇస్తాడు. కానీ స్వయంగా లక్షమంది ఉపాధ్యాయుల సమక్షంలో నోషల్ ఇంక్రిమెంట్ల జీజీ ఇస్తే ఆ జీజీ చెల్లుతుందా, లేదా అని కొందరు విమర్శించారు. ఇవాళ అందరూ తీసుకొని సంతోషంగా ఉంటున్నారు. ఇలాగ అనేక సంస్కరణలు చేయడం జరిగింది. ఒక యూనివర్సిటీ, రెండు యూనివర్సిటీలు పెడితేనే గతంలో ముఖ్యమంత్రికి ఎంతో పేరు వచ్చింది. అలాంటిది అనేక యూనివర్సిటీలు నెలకొల్పి, అనేక విద్యా సంస్కరణలు చేశారు. ముస్లిమ్ స్టూడెంట్స్ కి 4 శాతం రిజర్వేషన్ ఇచ్చారు. జిల్లాకు రెండు యూనివర్సిటీలు పెట్టారు. డిగ్రీ కాలేజీలకు బ్యాచ్ ఉంటే డిగ్రీ కాలేజీలు పెట్టారు. జూనియర్ కాలేజీ కావాలని ఇదే సభలో చెబితే అప్పటికప్పుడు ఆయన నిర్ణయం తీసుకొని జీజీ ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ విధంగా అనేక రకాలైన సంస్కరణలు చేశారు. లక్ష రూపాయలు, రెండు లక్షల రూపాయల వరకు కూడా విద్యార్థులకు ఫీజులు మాఫీ చేయడం అంటే సామాన్యమైన విషయం కాదు. అలాంటి విప్లవాత్మకమైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో ఆయనకు ఆయనే సాటి అని చెప్పక తప్పదు.

చిరునవ్వు నవ్వితే శత్రువైనా సరే సరెండర్ కావలసిందే. అలాంటి చిరునవ్వుకు అర్థం ఏ డిక్షనరీ చూడనక్కర లేదు. ఆయన ముఖం చూస్తే చాలు కన్విన్స్ అయిపోతారు. అలాంటి వ్యక్తి ఈరోజు ఈ సభలో లేరంటే నిజంగా సెస్టెంబర్, రెండవ తారీఖు ఎంత దురదృష్టకరమైన రోజు ఈ రాష్ట్రానికి అని అంటే నేను మాటల్లో చెప్పలేను. ప్రతి కుటుంబం వాళ్లింట్లో ఒక వ్యక్తి చనిపోయినట్లుగా టీవీలకు అంటుకొని పోయి ఏడ్వడమనేది...చరిత్రలో ఎంతో మంది నాయకులు చనిపోయి ఉంటారు గానీ, ఇంత మంది బాధపడటం నేను స్వయంగా చూడటం రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు చనిపోయినప్పుడే అనే విషయాన్ని మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. పెద్దల యొక్క భావాలను తెలుసుకొని వాళ్లకు అనుగుణంగా సంస్కరణలను తీసుకొని రావడం చాలా గొప్ప విషయం. ఇవాళ ప్రతి పిల్లవాడు ఇంగ్లీషు మీడియంలో చదవాలి, ఇంగ్లీషు రావాలి, మమ్మీ అనాలి, డాడీ అనాలి అని చివరకు రిక్వాపుల్లర్ కూడా భావిస్తున్న సమయంలో ఆయన ఆలోచన చేసి సక్సెస్ స్కూల్స్ అనే విధానాన్ని ఈ రాష్ట్రంలో ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. అన్ని స్కూళ్లకు డబ్బులు ఇచ్చి, పోస్టులు ఇచ్చి, స్కూల్ అసిస్టెంట్ స్టాయి

సోస్టు ఒకటి ఇస్తామని చెప్పి ఆ పద్ధతిలో సోస్టులు మంజూరు చేశారు. బీద విద్యార్థులు వేలకు వేలు, లక్షలకు లక్షలు డబ్బులు కట్టకుండా ఫ్రీగా రు.9/- ఫీజుతో, రు.20/- ఫీజుతో నక్సెస్ స్కూళ్లలో చేరడానికి అవకాశం కల్పించిన మహనీయుడు రాజశేఖర్ రెడ్డి గారని చెప్పక తప్పదు.

రాష్ట్రం పుట్టినప్పటి నుండి ఇప్పటి వరకూ ఒకేసారి 30 వేలు, 40 వేలు ప్రమోషన్లు ఒక డిపార్టుమెంట్ లో రావడమనేది చాలా అరుదైన విషయం. రాష్ట్రంలో, దేశంలో కూడా బహుశా ఎక్కడా కూడా ఒకేసారి 34 వేల సోస్టులకు ప్రమోషన్లు రావడమనేది ఇదే మొదటిసారిని నేను సభ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. అంతేకాదు, నాకు ఆనందకరమైన విషయం ఏమిటంటే మేము యూనియన్ లీడర్లుగా ప్రతి ముఖ్యమంత్రితో బాగుండే వాళ్లం. అది మా బాధ్యత. కానీ నేను ఎంఎల్ఎస్ అయిన తరువాత ఆయన "మోహన్, కాంగ్రెస్ పార్టీకి అనుబంధంగా ఉండాలి" అని చెప్పిన వెంటనే మారు మాట్లాడకుండా మేము అనుబంధంగా ఉన్నాము. ఎలక్షన్ లో మీరు 23 జిల్లాలు తిరగాలి మోహన్ అని చెబితే 23 జిల్లాల ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు, కార్మికులు, రిటైర్ అయిన ఉద్యోగస్తుల ఓట్ల కొరకు తిరిగితే, మొదటి సిఎల్ఎస్ సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రి గారు నా గురించి ప్రస్తావిస్తూ, "23 జిల్లాలు మోహన్ తిరిగాడు, చాలా కష్టపడ్డాడు" అనడం నా జీవితంలో నేను మరచిపోలేననే విషయాన్ని కూడా నేను మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. గత పీఆర్సీలో 16 శాతం ఫిట్ మెంట్ ఇచ్చి రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు ఎన్ జీఓలను, టీచర్లను సంతోషంగా ఉంచారనే విషయాన్ని మీ అందరి దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. ఇప్పటి కొత్త పీఆర్సీలో కూడా 4 శాతం, 5 శాతంతో మొదలై ఎవరూ ఊహించని విధంగా 22 శాతం ఐఆర్ ఇస్తే ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి పది లక్షల మంది ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు, కార్మికులు ఎంతో ఆనందానికి గురయ్యారనే విషయాన్ని నేను మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను.

టీచర్లకు ఏకీకృత సర్వీసు రూల్స్ అందచేయాలనే ఉద్దేశంతో వారు అనేకసార్లు ఢిల్లీకి వెళ్లి మమ్మల్ని కూడా ఢిల్లీకి తీసుకు వెళ్లి సెంట్రల్ మినిస్టర్లను అనేక మందిని కలిసి, హోమ్ మినిస్టర్ ను కూడా కలిసి మాకు ఖచ్చితంగా ఈ రూల్స్ కావాలని ఆర్గ్యుమెంటు చేసి అది ఒక కొలిక్కి వచ్చే దశలో వారు మరణించడమనేది చాలా బాధాకరమైన విషయం. వారి గురించి చెప్పాలంటే చెప్పింది చెప్పకుండా మరొక రోజు మొత్తం చెప్పడానికి అవకాశం ఉంటుందనే విషయాన్ని నేను మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. అధ్యక్షా, హైదరాబాదు నగరంలో వారికి గుర్తుగా ఒక బ్రహ్మాండమైన ఉద్యానవనాన్ని ఏర్పాటు చేసేలా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏ విధంగా నిర్ణయం తీసుకుంటుందో తెలియదు కానీ హైదరాబాదుకు వచ్చిన ప్రతి పౌరుడు దాన్ని విజిట్ చేసే విధంగా ఒక గార్డెన్ ను తయారు చేయాలని నేను మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. రాజశేఖర్ రెడ్డి గారికి మనం ఏమి చేసినా తక్కువే. వారి సేవలను ఎంత సేపు చెప్పినా మనకు తనివి తీరదు. వారి మనస్సు, ఫస్టు సెస్టెంబర్ నాటి వారి యొక్క కదలిక ఇప్పటికీ కనపడుతూనే ఉంది. చివరగా " అన్నా మీరు మళ్ళీ సాయంత్రం వస్తారా? " అని నేను అడిగితే " No, మీరే నడుపుకోండి, 5 గంటలకు ప్రత్యేక మీటింగు ఉన్నది, బిల్లు మీద చర్చించాలి" అనే మాటలే ఇక్కడ వినిపిస్తున్నాయి. ఈ సమావేశంలో వారు లేరని ఊహించడం కూడా కష్టంగా ఉందనే విషయాన్ని నేను మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని, వారు కుటుంబ సభ్యులు ధైర్యంగా ఉండాలని, భగవంతుడు వారికి మనోధైర్యాన్ని ఇవ్వాలని, వారి సోదరుడు వివేకానందరెడ్డి గారు కూడా సభ్యుడిగా ఈ సభకు రావడం హర్షణీయంగా నేను భావిస్తూ, ఏదేమైనా రాజశేఖర్ రెడ్డి గారి సేవలు సూర్యచంద్రులు ఉన్నంత కాలం ఈ ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రజలు మరువలేరనే విషయాన్ని నేను మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తూ, నాకీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

ష.12.20

جناب الطاف حیدر رضوی: شکریہ چیرمین صاحب! ڈاکٹر وائی۔ ایس۔ راج شیکھر ریڈی صاحب کے گزر جانے پر اظہارِ افسوس کے لئے کونسل میں آج یہ موشن رکھا گیا ہے۔ میں اپنی پارٹی مجلس اتحاد المسلمین کی طرف سے اظہارِ افسوس کرتا ہوں۔ ڈاکٹر وائی۔ ایس۔ راج شیکھر ریڈی صاحب کو نہ صرف آندھرا پردیش میں بلکہ ہندوستان بھر میں ایک ایسے چیف منسٹر کی حیثیت سے یاد کیا جائے گا جنہوں نے خاص طور پر خطِ غربت سے نیچے زندگی گزارنے والوں، کسانوں، اقلیتوں، ایس سیز، ایس ٹیز، بی سیز، ہر شعبہ حیات میں، سوسائٹی کے ہر حصہ کو فائدہ پہنچایا۔ اپنے welfare schemes کی وجہ سے ڈاکٹر راج شیکھر ریڈی صاحب کو جو مقبولیت حاصل تھی، وہ پچھلے ایکشن میں ہم نے دیکھا کہ وہ کتنے مقبول لیڈر تھے۔ یہاں آندھرا پردیش میں ہمارے لئے کافی فخر کی بات ہے کہ انہوں نے مسلمانوں کے لئے چار فیصد تحفظات کا جو وعدہ کیا تھا، اس پر عمل کیا۔ نہ صرف تحفظات، بلکہ تعلیم کے میدان میں بھی کافی کام کیا، کیونکہ Education is such an important and basic foundation for any individual, تعلیم کے میدان میں جو اسکیمیں تھیں، اسکا لوشپس،

fees re-imburement, especially for the professional courses,

ان چیزوں کو ایک زمانے میں جبکہ غریب یہ سوچ بھی نہیں سکتا تھا کہ وہ کسی professional course میں پڑھے گا، professional بن کر باہر نکلے گا،

but specially hats off to this man who has done so much, that today even a poor man can study and become a professional, and have a very decent life.

میں ان تمام چیزوں کے لئے، and moreover the schemes which he was running جیسے آگیا تھی ہے، کوئی غریب اگر کسی دواخانہ میں جاتا ہے تو اس کے لئے کافی medical expenses ہوتے ہیں۔ ان تمام چیزوں کو عمل میں لانے سے راج شیکھر ریڈی صاحب غریبوں میں جو مقبول تھے، ان کے انتقال سے ریاست کو اور ملک کو ایک بہت بڑا نقصان ہوا ہے۔

He should always be remembered as a man who has fought for the poor, the minorities and the backward classes. My heart goes out to his family. My deep condolences and my sympathies are with his wife and his family and the people of the entire State and this nation, and I thank you for giving me this opportunity Sir.

శ్రీ పోచింరెడ్డి సుబ్బారెడ్డి (కడప, అనంతపూర్, కర్నూలు) : అధ్యక్షా, ఈ రోజు ప్రభుత్వం తరఫున ఎదుగురి సందింటి రాజశేఖరరెడ్డిగారు, మాజీ ముఖ్యమంత్రి అకాల మరణానికి ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని ఆద్యంతం సంపూర్ణంగా మద్దతు ప్రకటిస్తున్నాను. అధ్యక్షా, తమరు కోపంగా నాపైపు చూసి పేరు పిలిచారు. అయినా నేను బాధ పడలేదు. 97 రోజులు గడిచిన తరువాత ఇంతటి మహోన్నత వ్యక్తికి సంతాప తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టామనే ఆవేదనతో ఉన్నాము. అందరికీ మాట్లాడడానికి అవకాశం ఇవ్వాలనే ఉద్దేశ్యంతో నేను మాట్లాడడం జరుగుతోంది. ఒక్కొక్కరూ కనీసం గంట సేపు మాట్లాడినా తీరని అంశాలు ఉన్నాయి. ఆవేదనా ఉంది. రెండు రోజులు దీనికిగాను సమయం తీసుకుంటే తప్పు లేదని భావిస్తున్నాను. ఒక్క రోజులోనే ఈ చర్చ పూర్తి చేస్తారని అనుకోలేదు. ఒకటి మాత్రం చెప్పదలచాను, ఇప్పుడు కూడా ఆయన ఆ సీట్లో కూర్చోని

మా వైపు చూసి నవ్వుతున్నారని నేను భావిస్తున్నాను. జనమంతా నవ్వు నాలుగు విధాలుగా చేటని అంటారు. కానీ ఆయన చిరునవ్వు అందరికీ ఆరోగ్య టానిక్‌లా పని చేసింది. దానిని ఆరోగ్యానికి చిహ్నంగా నేను భావిస్తున్నాను. రైతుల గురించి వారు ఆవేదన చెందిన విధంగా ఎవరూ ఆవేదన చెందలేదు. పాపలా వడ్డీ, జలయజ్ఞం మొదలైన పథకాలు ప్రవేశపెట్టారు. ప్రతీ మనిషికి బంగారం ఇంట్లో ఉన్నా, రైతులు పండిస్తేనే తప్ప నాలుగు వేళ్లు లోనికి వెళ్లవనే తపన కలిగిన వ్యక్తి రాజశేఖరరెడ్డిగారు. వారు మట్టిని నమ్మారు. మట్టిలోనే శ్వాసను విడిచారని బాధతో చెప్పడం జరుగుతోంది. వారు రాయలసీమలో పుట్టారు. రాయలసీమ గడ్డ మీద శాశ్వతంగా నిదురించారు. పులివెందులలో పులి అయ్యారు, పులులుండే ప్రాంతంలో నిద్రించారు. ఫ్యాక్షనిజం చూశారు. ఫ్యాక్షనిజానికి బీటలు వేశారు. డాక్టరయ్యారు, అందరికీ ఆరోగ్యం అందాలని ఆరోగ్యశ్రీని అందించారు. రైతుల ఆకలి చావులను చూశారు. వారి కన్నీళ్లను తుడచడానికి జలయజ్ఞం ప్రవేశపెట్టారు. క్రీస్తుని నమ్మిన కుటుంబంలో పుట్టారు. మళ్ళీ క్రీస్తు రూపంలో రాజశేఖరరెడ్డిగారు పుడతారేమో అని నాకు అనిపిస్తోంది.

“ధనంబును, విద్యయు, వంశబునూ దుర్మతులకు మదంబొసరించును సజ్జనులయిన వారికిది అణుకువను వినయమును కలిగించు ఉర్విసాధ” అనేక సందర్భాలలో ఈ శాసన మండలిలో ఇంతకుముందు కొందరు వ్యక్తులు చెప్పినట్లు ఎదిగిన కొద్దీ వొదిగి ఉండాలనే వారి ఆలోచనను ప్రతిఘటించి జీర్ణించుకోవాలని ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను. వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నంతకాలం ఎంతో ఆప్యాయంగా ఎలాంటివారయినా ప్రతిపక్ష పార్టీ నాయకులయినాసరే భుజం మీద చేయి వేసి మాట్లాడేవారు. సియం రిలీఫ్ ఫండ్‌కి వెళ్లినప్పుడు నాకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. అక్కడ ప్రతిపక్ష నాయకుడు అంటున్నారు. నేను దాదాపు కోటి రూపాయలు సియం రిలీఫ్ ఫండ్ నుండి అనారోగ్య బాధితులకు ఇప్పించానని చెప్పినప్పుడు నా కళ్ల నుండి నీళ్లు చెమర్చాయి. వీరు వారు అని అనుకోకుండా రూ.400 కోట్లు సియం రిలీఫ్ ఫండ్ నుండి విడుదల చేసిన ఘనత రాజశేఖరరెడ్డిగారికే దక్కుతుంది. మరొకమాట, కొందరికి ఇది బాధ కలిగించవచ్చు, ఆ రోజు సెక్రటేరియట్‌లో అందరితోబాటు నేను కూడా చీఫ్ సెక్రటరీగారి ఛాంబర్స్‌లో కూర్చున్నాను. 26 గంటలు ఈ రాష్ట్రం మొత్తం దుఃఖ సాగరంలో మునిగిన పరిస్థితి ఉండింది. ఇంత మహోన్నతమయిన వ్యక్తి, రాష్ట్రంలో, దేశంలో, ప్రపంచంలో కూడా గుర్తింపు ఉన్న, ఒక నిజాయితీ, నిబద్ధత కలిగిన ముఖ్యమంత్రి కనిపించకపోవడం దానికి సంబంధించి ఎవరి తప్పిదమో, ఇంతవరకూ రిపోర్ట్ రాకపోయిన పరిస్థితి నేటికీ ఉంది. ఈ విషయాన్ని ఫైర్మన్‌గారి దృష్టికి తీసుకువెళ్లదలచాను. ఆ రిపోర్ట్ సమర్పించడంలో ఎందుకు నిర్లక్ష్యం అయిందో పరిశీలించాలి. ఈ నిర్లక్ష్యానికి బాధ్యులైనవారి మీద చర్యలు చేపట్టాలని సవినయంగా ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను. ఈ మధ్యన ఒక పత్రికలో చూశాను. గ్రామీణ ప్రాంతాల, రైతుల, బలహీనవర్గాల, మహిళల అభ్యున్నతి, ఇలా అందరి అభివృద్ధిని కోరే నాయకుడిగా ఒక మాట వ్రాశారు. "The Best Man" అని పత్రికలు రాయడం రాజశేఖరరెడ్డిగారి గొప్పతనానికి ఎంత చెప్పినా తరగదని ఈ సందర్భంగా మనవిచేస్తున్నాను. నా వ్యక్తిగత విషయం చెప్పవచ్చునో, లేదో, అది సామాజిక దృష్టికి సంబంధించినదే. 2005 పిఆర్‌సి అప్పుడు మోహన్‌రెడ్డిగారు, నేను జి.ఎ.సి.,కి కో-చైర్మన్లుగా ఉన్నప్పుడు ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగ కార్మిక సంఘాల సమావేశంలో ఆనాడు గౌరవనీయులు రాజశేఖరరెడ్డిగారు మాతో చర్చలు జరిపినప్పుడు ఒక రోజు చర్చ వాయిదా వేశారు. ఎందుకు వేశారనే విషయం నేను చెప్పకుండానే ఆయన నోటితోనే చెప్పారు. సుబ్బారెడ్డిగారి కుమార్తె వివాహ నిశ్చయ తాంబూలం నిన్న కడపలో జరిగింది. అందుకే నిన్న సమావేశం వాయిదా వేయడం జరిగిందని అంటూ, ఈ శుభ సందర్భంలో మీకు 14 శాతం ఇంటరీం రిలీఫ్ ప్రకటిస్తున్నాని ఆనందంగా వెళ్లండని చెప్పడం జరిగింది.

అప్పుడు నేను నిర్మోహమాటంగా అన్నా దీనితో మావారు సంతోషపడరు. పునరాలోచించండని అన్నాను. మీరు వెళ్లి మాట్లాడుకుని రండని వారు అన్నారు.

మ. 12.30

మరల మేము బయటకు వెళ్లి మాట్లాడుకొని ఏదో 15.5 శాతం వచ్చినా ఒక రేంజీ వస్తుందని మేము అనుకున్నాం. కాని, ఈ సేవధ్యంలో ఆయన నోటి వెంటే 16 శాతం ఇస్తాను ఇంతకంటే ఎక్కువ ఇవ్వనని నిష్పర్ణగా, నిక్కచ్చిగా చెప్పి ఉద్యోగులను సంతృప్తి పరచినటువంటి వ్యక్తి ఆయన. అధ్యక్షా, తెలుగు భాషకు ప్రాచీన హోదా రావడానికి ఆయన చేసిన కృషిని మనం ప్రశంసించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉందనే విషయం మీకు కూడా తెలుసు. ఈ విషయమై కేంద్ర ప్రభుత్వముతో చాలా తీవ్రంగా ప్రయత్నించినటువంటి అంశం అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది. కాంగ్రెస్ పార్టీ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రెండవ సారి అధికారంలోకి రావాలన్నా ధైర్యంగా నేనే దీనినంతటికి బాధ్యత వహిస్తాను. గెలిచినా, ఓడినా నాదే బాధ్యత అని ధైర్యవంతుడుగా, ధీరోదాత్తుడుగా చెప్పినటువంటి వ్యక్తి ఆయన అని నేను ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఒకటే మాట చెప్పారు- గెలిచినా, ఓడినా నేను బాధ్యుడను అవుతానన్నారు. గెలిచి చూపించారు. కాంగ్రెస్ పార్టీకి ఒక ఆక్సిజన్ లాగా పనిచేశారు. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి కూడా ఒక ఆక్సిజన్ లాగా పనిచేశారని నేను ఈ సందర్భంగా చెప్పక తప్పదు. మరొక విషయం ఏమంటే, తల్లి, తండ్రి, గురువు, దైవం అని పెద్దలు అన్నారు. ఆ గురువులను గుర్తుంచు కున్న మహానుభావుడు డా. వై.ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి గారు. ప్రత్యేకంగా పులివెందులలో ఆయన చదువుకున్నటువంటి వెంకటప్పయ్య పాఠశాలను ఒక మంచి ఆదర్శ పాఠశాలగా తీర్చిదిద్దడానికి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ కనపరచి, సొంతంగా బిల్డింగులు కట్టించడం ద్వారా గురువుకు ఆయన ఇచ్చినటువంటి కానుక అని నేను ఈ సందర్భంగా సవినయంగా సభకు మనవి చేస్తున్నాను. చివరి అంశం, పోయిన సంవత్సరం 13 రోజులు సమ్మె చేసిన సందర్భంలో, రోషయ్య గారు, మిగతా మంత్రులందరి సమక్షంలో ఎం.ఎల్.సీలను, ఉపాధ్యాయ సంఘాలను కూర్చోపెట్టారు. ఎన్ని సార్లు ముఖ్యమంత్రి గారు చర్చలు జరుపుతారని అందరూ అనుకుంటారు కాని, చర్చలు జరపడంలోనే అంతా ఉంది. అంత ఆస్వాయంగా చిరునవ్వుతో అందరిని పలకరించుకుంటూ మాట్లాడేవారు. ఆయన వచ్చిన వెంటనే ఉపాధ్యాయులు సమ్మె చేసిన 13 రోజుల కాలానికి కూడా జీతం ఇవ్వమని ఆదేశాలు జారీ చేశారు. ప్రక్కనే ఉన్న ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రి రోషయ్య గారు అన్నా అది ఎట్లా కుదురుతుంది? మిగతా 17 రోజులకు జీతం ఇవ్వడం జరిగిందని తెలియచేశారు. అప్పుడు రాజశేఖర రెడ్డి గారు ఒకటే మాట అన్నారు. అన్నా, వాళ్లు మన ఉపాధ్యాయులు. ఏదో వాళ్ల బాధలు తెలుపుకోవడానికి సమ్మె చేశారు. 13 రోజుల సమ్మె కాలానికి జీతం పెండింగ్ పెట్టవద్దు. ఇచ్చేయమని ఎంతో గౌరవంగా అప్పుడున్నటువంటి ముఖ్యమంత్రి రాజశేఖర రెడ్డి గారు రోషయ్య గారితో చెప్పారు. ఆయనలో ఉన్నటువంటి ఆ ధైర్యాన్ని, మొక్కువోని విశ్వాసాన్ని, నిలకడను, నిబద్ధతను, ఆయన ఆస్వాయంగా పలకరించే విధానాన్ని, అయన ప్రవేశ పెట్టినటువంటి సంస్కరణలను అన్నింటినీ కూడా ప్రస్తుత ప్రభుత్వం కొనసాగించాలని కోరుతున్నాను. ఆయన బాటలోనే నడుచుకుంటామని ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రి రోషయ్య గారు అప్పుడప్పుడు చెబుతూ ఉంటారు. కనీసం ఆయన తీసుకు వచ్చినటువంటి సంస్కరణలలో ఒక్క దానినైనా పూర్తిగా తు.చ తప్పకుండా అమలు చేసేటటువంటి పద్ధతిలో ప్రస్తుత ప్రభుత్వం కొనసాగాలని, ఆ పద్ధతిలో నిలకడగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే ఆయనకు నిజమైన నివాళులను అర్పించడం అవుతుందని నేను భావిస్తున్నాను. ఆయన మరణానికి పూర్తి ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియచేస్తున్నాను. నేను ఒక రకంగా దూరపు బంధువును, బావ వరుస అయినా అన్నా అని పిలిచేవాడిని. మరి ఆ అన్న లేని లోటు నాకు వ్యక్తి గతంగా చాలా బాధ కలిగిస్తోంది. మొత్తం రాష్ట్రానికి, దేశానికి

ముఖ్యమంతులకే ఒక కొలబద్దగా నిలచినటువంటి మహోన్నత వ్యక్తిగా ఆయనను నేను భావిస్తున్నాను. నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందులకు వ్యక్తిగతంగా ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ మహ్మద్ జానీ : అధ్యక్షా, కీర్తిశేషులు డా. వై.ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి గారి మీద ఈ రోజు సంతాప సభ పెట్టవలసినందుకు బాధాకరం. రాజకీయాలలో ఏవో కావాలని కలలు కంటాం. ప్రజా సేవలో ఉన్న వాళ్ళకు అడ్డంకులు, హద్దులుంటాయి. వాటిని దాట లేము. ఆ పరిమితులలో రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి చేయాలి. అంతా సాధ్యపడుతుందా? నేను 22 సంవత్సరాల వయస్సులో ఉదయాన్నే కాలేజీకి వెళ్ళేటప్పుడు మైకులో ఒక పాట వినిపించింది. ఆ సమయంలో నడిచే కాళ్ళు ఆగిపోయాయి, చెవులు పాటను వింటున్నాయి. 'ఎవరో వస్తారని, ఏదో చేస్తారని... శ్రీశ్రీ గారు రచించిన పాట అది. 1970 వ సంవత్సరంలో రాజశేఖర రెడ్డి గారు రాజకీయాలలోకి రాలేదు. నేను కూడా రాజకీయాలలోకి రాలేదు. ప్రస్తుతం సమాజంలో ఉన్న పేదరికం ఎలా పోతుంది? విద్య ఎలా బలపడుతుంది? మార్పు ఎట్లా వస్తుంది? ఎవరు చేస్తారు? కాని, ఈ పాటలోని ప్రతి అక్షరాన్ని నిజం చేస్తూ రాజశేఖర రెడ్డి గారు ముఖ్యమంత్రి అయిన తరువాత అమలు చేశారని ఈ సందర్భంగా చెబుతున్నాను. మోహన్ రెడ్డి గారు, సుబ్బారెడ్డి గారు ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు, పాఠశాలలు లేని పల్లెటూళ్ళలో, చదువులేని పిల్లలకు, బడులలో బీతాలు రాని పంతుళ్ళకు..... పిల్లలకు చదువులు లేవు, బడులలో విద్యార్థులు లేరు, పంతుళ్ళకు బీతాలు లేవు ఈ పరిస్థితులలో ఒకరోజు తెల్లవారు జామున 4 గంటలకు కలవడానికి వెళ్ళిన మోహన్ రెడ్డితో ఈ బీనో తీసుకో, దీని వల్ల లక్షలాది మంది పిల్లలకు, వేలాది మంది ఉపాధ్యాయులకు ఉపయోగపడుతుందని తెలిపినటువంటి మహానుభావుడు ఆయన. ఇప్పుడు జిల్లాకు ఒక విశ్వ విద్యాలయం చొప్పున ఉంది. నేడు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో విద్యా విప్లవం సాగుతోంది. ఈ నాడు ఆయన లేని లోటు ఎవరు తీరుస్తారు? భగవంతుడు మరల మరొక రాజశేఖర రెడ్డిని సృష్టించాలి.

మ. 12.40

"చాలిచాలని పూరి గుడిసెలలో కాలే కడుపులతో ఉన్న పేదలకు" మందులు లేని ఆస్పత్రులలో పడిగాపులు పడుతున్న రోగులకొరకు రాజశేఖరరెడ్డి గారు ప్రవేశపెట్టిన ఆరోగ్యశ్రీ పథకం ఒక వరంలాంటిది. గుండె ఆపరేషన్ చేయించుకోవాలన్నా, కిడ్నీ పోతే వైద్యం చేయించుకోవడానికి పేదలకు, సామాన్యులకు సాధ్యపడేది కాదు. కానీ నేడు వైద్య పరంగా వచ్చిన విప్లవం ఈ ఆరోగ్యశ్రీ. పాటలో మరో చరణం వస్తుంది- "బంజరు భూముల్లో కాలే కడుపుల రైతులు".... ఎవరి అండ లేకుండా, ఎవరు అనుకున్నా, అనుకోకపోయినా.... దేశంలో జల యజ్ఞం మహా యజ్ఞం. కొట్ల ఎకరాల భూములను సాగులోనికి తెచ్చి, భావి తరాలకు బువ్వ ఇచ్చే యజ్ఞం ఇది. ఇప్పుడది పూర్తవుతుందా? ప్రారంభించిన ఆయన ఇప్పుడు లేరు. కానీ, ఆ యజ్ఞం పూర్తి కావాలి. అలాంటి మహానుభావుడు నేడు మన మధ్యలేరు. ఆయన ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రతీక. లౌకిక శక్తి అంటే ఏమిటో రాజశేఖరరెడ్డిని చూసి తెలుసుకోవాలి. ముప్పై సంవత్సరాల సాంగత్యం మంది. ఆయనతో పాటు గాంధీభవన్ లో మైనారిటీ సెల్ కన్వీనర్ గా మొదటిసారి ఆయన అధ్యక్షత పని చేశాను. తరువాత ఆయన అధ్యక్షులుగా ఉన్నప్పుడు నేను వైస్ ప్రెసిడెంట్ గా చేశాను. దయ ఆయన గుణం, సామాజిక న్యాయం ఆయన లక్షణం. ఆయన మొదలు పెట్టిన యజ్ఞాన్ని పూర్తి చెయ్యవలసిన అవసరం మనమీద ఉన్నది. అన్ని పార్టీలకు చెందినవాళ్ళము ఇక్కడ ఉన్నాము. ఆయన విధానాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని పూర్తి చేసినట్లైతే ఆయనకు తగు నినాళి అవుతుంది. ఇదే లక్ష్యంగా అందరం కలిసి రాజశేఖరరెడ్డి గారి సిద్ధాంతాలను పూర్తి చెయ్యాలి. ఇంతకుముందు రజ్వీ చెప్పినట్లు ఆయన ప్రజలకోసం ముప్పై సంవత్సరాలు పోరాటం చేశారు. ఏ ముస్లిం అనుకున్నారు మెడిసిన్, ఇంజనీరింగ్ లో ప్రవేశం దక్కతుందని? He is a great

friend of Muslims of Andhra Pradesh. అలాంటి నాయకునికి మనం ఎలా నివాళి అర్పించుకోవాలి? ఆయనను భగవంతుడు స్వర్గానికి తీసుకువెళ్లాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆయన కుటుంబ సభ్యులకు ధైర్యం కలిగించాలని భగవంతుడిని కోరుతున్నాను. కాంగ్రెస్ పార్టీకి ఆయన లేకపోవడం ఎంత లోటు? ఆయన స్థానాన్ని ఎవరు భర్తీ చేస్తారు? నేను ముప్పై సంవత్సరాలు కాంగ్రెస్ పార్టీలో పోరాడాను. కానీ, ఆయన లేని లోటును భర్తీ చేయడం మన వల్ల కాదు. ఇందిరాగాంధీ, రాజశేఖరరెడ్డి వంటి వారి విధానాలు కాంగ్రెస్ పార్టీకి ఎంతో అవసరం. వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా ప్రగాఢ నివాళిని అర్పిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ బి. చెంగల్ రాయుడు (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, మంత్రివర్గులు ధర్మాన ప్రసాదరావుగారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ రెండు ముక్కలు సభ ముందు ఉంచే ప్రయత్నం చేస్తాను. ఆయన పులివెందులలో పుట్టి పెరిగి రాజకీయం చేసినా కోడూరుతో ఎక్కువ అవినాభావ సంబంధం ఉండేది. కోడూరులో ఆయన ఎక్కువ కాలం గడిపారు. ఆయన గొప్ప హార్డ్ వర్కర్, ఆయన దగ్గర నేను నేర్చుకున్న విషయాలు చాలా ఉన్నాయి. వారి ద్వారా మంచి పనితనాన్ని నేర్చుకోవడం ద్వారా నేను అనేక కార్యక్రమాలను చక్కగా చేసుకోగలుగుతున్నాను. ఆయన ఒక మంచి లీడర్ అనే విషయం మీకందరికీ తెలిసిన విషయమే. వెయ్యి ప్రయత్నాలు చేసి సమర్థవంతమైన శత్రువును తన వైపు తిప్పుకోవాలనేటువంటి ఆలోచన కలిగినటువంటి వ్యక్తి. పదివేల ప్రయత్నాలు చేసినా సరే శత్రువులు లేకుండా చూసుకోవడం ఆయన అలవాటు. లక్ష ప్రయత్నాలు చేసినా సరే తన అనుచరులు వేరే వైపు మొగ్గు చూపకుండా ప్రయత్నం చేసే వ్యక్తి ఆయన. అవసరమైనప్పుడు ఆవులను ఆదుకోవడం, వారికి అవకాశం వచ్చినప్పుడు అందలం ఎక్కించడం వారికి వెన్నతో పెట్టిన విద్య. ఒక నాయకునికి ఉండవలసిన అన్ని లక్షణాలు కలిగిన వ్యక్తి ఆయన. ముఖ్యమంత్రి కాకమునుపు 1978లో ఎమ్ఎల్ఎ గా గెలిచిన తరువాత మొట్టమొదటిసారిగా చూసే అవకాశం నాకు దక్కింది. నేను ఎమ్ఎల్ఎ చేస్తున్నప్పుడు కోడూరు సమితికి పోటీ చేస్తున్నప్పుడు స్వయంగా మాట్లాడే అవకాశం నాకు దక్కింది. జిల్లా రాజకీయాలను తన వైపు మొగ్గు చూపించే ప్రయత్నంలో భాగంగా ముగ్గురం వారి ప్యానెల్లో పోటీ చేయవలసి వచ్చింది. ఎవరు గెలిచినా మా వాళ్లే అనే సంకేతాలను ఇచ్చిన వ్యక్తి ఆయన. ఆయన గురించి రెండు మూడు విషయాలను ప్రస్తావించదలిచాను.

మిస్టర్ చైర్మన్ : ఇంకా మాట్లాడవలసిన సభ్యులు 33 మంది ఉన్నారు. వారి సహనాన్ని కూడా దృష్టిలో పెట్టుకొని క్లుప్తంగా చెప్పండి.

మ. 12.50

శ్రీ బి. చెంగల్ రాయుడు :- అధ్యక్షా, రెండు సంఘటనలు మీ ముందు ఉంచదలచుకున్నాను. సి.ఎం. రిలీఫ్ ఫండ్ ఇచ్చేటప్పుడు ఒక తెలుగు దేశం మండల ప్రెసిడెంట్ను తీసుకువెళ్ళవలసి వచ్చింది. రూ.8 లక్షల రూపాయలు బిల్లు వస్తే, నేను ముఖ్యమంత్రిగారి దగ్గరకు అతనిని తీసుకువెళ్ళినప్పుడు ఇది చాలా ఎక్కువ. ఒక మూడు లక్షలు ఇవ్వగలుగుతాను అన్నారు. కాదండి ఒక ఐదు లక్షల రూపాయలన్నా ఇవ్వాలి, ఇతను మండల తెలుగుదేశం ప్రెసిడెంట్ అని చెప్పాను. ముఖ్యమంత్రిగారు వ్రాయబోయారు ఇంతలో మా మండల తెలుగుదేశం ప్రెసిడెంట్ కనీసం నాలుగు లక్షలన్నా ఇవ్వమన్నారు. ఆయన ఐదును వ్రాయబోయే పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు దానికి నాలుగుగా వ్రాసి నా వైపుకు తిరిగి నవ్వారు. నా వైపు చూసిన ఆ నవ్వులో మీ మిత్రుని తీసుకువచ్చి ఒక లక్ష రూపాయలు మిగిల్చావు అన్నారు. నువ్వు వస్తే ఐదు లక్షలు ఇచ్చేవాడిని అన్నారు.

అధ్యక్షా, ఆయన లేని లోటు ఒక్కొక్కటి చెబుతున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగా ఆయన ఉదయాన్నే నాలుగు రకాల దర్శనాలు ఇచ్చేవారు. ఉదయం నాలుగు గంటల నుంచి 5 గంటలలోపల రాజ్జర్ని దర్శనం. ఆయన మీలాగా ఛైర్లో కూర్చుని ఉంటే ఏ పసైనా జరిగిపోయేది, అది రాజదర్శనం. వినే దానికి రాజ్జర్ని దర్శనం, చేసే దానికి రాజ దర్శనం. వాకిలి దగ్గర నిలబడితే ద్వార దర్శనం. అయితే పని కావచ్చు, లేకపోతే కాకపోవచ్చు. 85 శాతం రాజ్జర్ని దర్శనంలోనూ, రాజ దర్శనానికే పరిమితం చేసుకునేవారు. చిట్టచివరిసారిగా దారి దర్శనం. దారిలోకనపడి ఏదైనా చెప్పే, అప్పుడు దారిదర్శనంలో ఉన్న పేదవారందరికీ పనులు బాగా జరుగుతాయి. ఆయన ఈ విధంగా నాలుగు రకాలుగా దర్శనాలు ఇచ్చేవారు. అధ్యక్షా బోఫోర్స్ గురించి ఒక సంఘటన చెబుతాను. బోఫోర్స్ సంఘటన జరిగినప్పుడు ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి అనేకం బోఫోర్సులు వచ్చాయి. అవి తుప్పు పట్టిన బోఫోర్సులు, పనికిరానివి, పప్పుబిళ్ళకు పనికివచ్చేవి తప్ప మిగతావాటికి పనికిరావని అన్నారు. ప్రతిపక్షంలో అప్పుడు అధికార పార్టీగా తెలుగు దేశం పార్టీ ఉంది. కేంద్రంలో అధికారంలో రాజీవ్ గాంధీగారి మీద వచ్చిన అపవాదును త్రిప్పికొట్టే విషయంలో మాటల సందర్భంలో పల్లెటూరి భాషలో మాట్లాడినట్లుగా ఆయన పైన చెప్పిన బోఫోర్సులు పనికిరావంటున్నారు కదా, ఎవరైతే అవన్నీ పనికిరావంటున్నారో ఆ రేంజ్ లో పెట్టి మనం కాలిస్తే అవతలివాళ్ళు కనుక పడిపోతే అది బాగా పనిచేసినట్లు లెక్క. అతను కనుక చనిపోకపోతే తుప్పు పట్టినట్లు లెక్క అని ఈ మాదిరి ఒక మాట చెబితే సరిపోతుంది కదా అని నేను అన్నాను. ఈ విషయం మరునాడు వార్తాపత్రికలలో వచ్చేసింది. ఒకసారి టెస్ట్ పెట్టి చూద్దాం అన్న విషయం. జలయజ్ఞం విషయంలో కూడా నేను రాజశేఖర్ రెడ్డి గారి సమక్షంలో కొన్ని విషయాలు చెబితే వెంటనే ఎల్.ఓ.పి గారు కూడా మీరేనా జలయజ్ఞానికి స్ఫూర్తి అని అడిగారు. అప్పుడు రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు నవ్వి తరువాత నన్ను పిలిచారు. నేను వెళ్ళినప్పుడు బాగా మాట్లాడావు చెంగల్రాయుడు, నువ్వే సలహా ఇచ్చావని ఎందుకు చెప్పలేకపోయావు అన్నారు. లేదండి మీ ఆలోచనలను మేము స్ట్రెంగ్త్ చేశామని, మేము అందరం కష్టపడడానికి అవకాశం దొరికిందని ఆయనకు చెప్పడం జరిగింది. చిట్టచివరి సారిగా రాజశేఖర్ రెడ్డిగారిని చూసింది సెస్టెంబర్ 1వ తారీఖు సాయంత్రం నాలుగున్నర గంటలకు. సి.ఎం. ఆఫీసు నుంచి కబురు వస్తే నేను వెళ్ళాను. ఒక పేపర్ నా చేతిలో పెట్టి అక్కడ యూనివర్సిటీలో కొంచెం గొడవలున్నాయి, పూర్తిగా స్టడీ చేసి ఆ సమస్యను పరిష్కారం చెయ్యి అన్నారు. అది శ్రీ వెంకటేశ్వర వెటర్నరీ యూనివర్సిటీకి బోర్డ్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్ లో నన్ను వేస్తూ, అక్కడ ఉన్న ప్రొఫెసర్లును స్టడీ చేసి, వీలున్నంత వరకూ నువ్వు పరిష్కరించు, కానివాటిని నా దృష్టికి తీసుకు వస్తే పరిష్కరిస్తాను అన్నారు. అంటే ఆ యూనివర్సిటీ మేనేజ్మెంట్ ఆర్డర్ నాకు ఇస్తూ చెప్పినటువంటి మాటలు. బహుశా మన కౌన్సిల్ నుంచి 87 మంది సభ్యులుంటే ఆయన మొట్టమొదటి అవకాశం నాకు కల్పించారు. ఆ అవకాశం కల్పించడంలో కూడా ఒక సేవ చేయాలనే దృక్పథం కనిపించింది కాబట్టి మరునాడు అందరం కలిసి గోపినాథ్ గారి అబ్బాయి వివాహానికి వెళ్ళవలసి ఉంది. అందరం వెళ్ళాము. ఇంద్రసేనా రెడ్డి గారు, భూపాల్ రెడ్డిగారు అందరం వెళ్ళాము. కానీ అక్కడ ఆయనను చూసే అవకాశం లేకపోయింది. ఆ భాగ్యం మాకు దక్కలేదు. ఆయనను చివరిసారిగా ఒకవట తారీఖున చూడగలిగాము. జరిగిన సంఘటనలు అన్నీ మీకు తెలుసు. వారికి నా ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేసుకుంటూ, వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియజేసుకుంటూ, వారు చేపట్టిన ప్రతి కార్యక్రమం నిర్వహించే విధంగా వారికి మనం నిజమైన నివాళి అర్పించాలి. ఈ అవకాశం కల్పించిన మీకు నా ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ రుద్రరాజు పద్మరాజు (అసెంబ్లీ) :- అధ్యక్షా, ప్రేమ, వాత్సల్యం, విశ్వసనీయత, మానవీయతలకు సమాహారం ఎదుగూరు సందింటి రాజశేఖర్ రెడ్డి. ఆయన లేని ఈ సభ బోసిపోయింది. సెస్టెంబరు 1వ తారీఖున మన ప్రక్కన ఉన్న ఆయన ఒక డిస్కవన్ కి సమాధానమిస్తూ, మనందరి ముందు ఉండి, మరుసటి

రోజే జరిగిన దుర్ఘటనలో అనువులు బాసిన మహోన్నత వ్యక్తి. ఆంధ్ర రాష్ట్రమే కాదు, యావత్ భారతదేశమే ఒక మహోన్నతమైన మనిషిని కోల్పోయింది అని ఈ రోజు ఎంతో ఆవేదనతో, ఆక్రందనతో బాధతో చెబుతున్నాను. ఎందుకంటే రాజశేఖర్ రెడ్డి వంటి మనిషి గానీ, ఆయన లాంటి వ్యక్తిత్వం ఉన్న వారు కానీ రాజకీయాలలో చాలా అరుదుగా ఉంటారని చెప్పి మనందరం ఇప్పటికే చెప్పాము. ఆయనలో ఉన్న క్రమశిక్షణ, యువతలో ముఖ్యంగా కాంగ్రెస్ పార్టీకి సంబంధించిన యువతలో ఎవరైతే చిత్తశుద్ధితో, అంకిత భావంతో పనిచేసేవారందరికీ కూడా సముచిత స్థానం ఇవ్వాలని ఎప్పుడూ కోరుకునే వ్యక్తి. ఆయన కోరుకున్న విధంగా మా అందరికీ అవకాశం ఇచ్చిన వ్యక్తి రాజశేఖర్ రెడ్డి గారని ఈ సందర్భంగా సగర్వంగా తెలియజేస్తున్నాను. ఆయన 2003 ఏప్రిల్ 9వ తారీఖున ప్రారంభించిన పాదయాత్ర చేవెళ్ళ నుంచి నిర్విఘ్నంగా, నిర్విరామంగా చేసిన 1465 కిలోమీటర్లు 65 రోజులలో యాత్ర చేశారు. ఆ యాత్ర మధ్యలో మాకు పాల్గొనే అవకాశం కలిగింది. ఇచ్చాపురంలో జరిగిన సభలో మేమందరం కూడా పాల్గొన్నాము. ఆయనతో ఉన్న సాన్నిహిత్యం, సుమారుగా 25 సంవత్సరములనుంచి ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ భవనం వెంకటరామిరెడ్డి గారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న కాలం నుంచి ఆయనతో పరిచయం ఉన్న వ్యక్తులుగా భావిస్తున్నాను. ఆయన అంజయ్యగారి క్యాబినెట్లో వైద్య, ఆరోగ్య శాఖ మంత్రిగా ఉన్నారు. గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రిగా ఉన్నారు. శ్రీ భవనం వెంకటరామిరెడ్డి గారి మంత్రివర్గంలో ఎక్స్లెజ్ శాఖా మంత్రిగా చేశారు. అదేవిధంగా శ్రీ విజయభాస్కర రెడ్డి గారి హయాములో విద్యా శాఖా మంత్రిగా చేసి పరిపాలనలో అనుభవం కలిగిన వ్యక్తి డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి. ఒక విధంగా పరిపాలనలో ఆ విధమైనటువంటి అనుభవం కలిగి, పార్టీలో రెండు సార్లు ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్షునిగా ఉండి, కాంగ్రెస్ పార్టీకి ఆయన చూపిన మార్గనిర్దేశకత్వం ఈ నాడు మా అందరికీ ఆదర్శంగా నిలుస్తుంది. ఆయన చూపిన మార్గంలో పయనించే వ్యక్తులుగా మేము ముందుకు వెడుతున్నామని మనవి చేస్తున్నాను. 2004వ సంవత్సరంలో ఆయన అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఆయన ఎన్నికల ప్రణాళికలో పెట్టిన ప్రతి అంశాన్ని కూడా తు.చ. తప్పకుండా చేసిన మహోన్నత వ్యక్తి డా. రాజశేఖర్ రెడ్డిగారని మనవి చేస్తున్నాను. ఆయన విద్యుత్ రంగాన్ని కానీ, వ్యవసాయ రంగాన్ని కానీ, నీటిపారుదల రంగాన్ని కానీ, ఆయన ఇచ్చినటువంటి ప్రాధాన్యతా క్రమాన్ని కానీ, ఈ నాడు రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి ఆహారోత్పత్తి ఆయన అధికారం చేపట్టేనాటికి 135 లక్షల టన్నులు ఉన్నప్పుడు, అది ఈ నాడు 200 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల స్థాయి వరకు తీసుకు వెళ్ళింది కూడా ఆయన చేపట్టిన తీసుకున్న చర్యలేనన్న విషయం కూడా మీ అందరికీ మనవిచేస్తున్నాను. ఆయన చేపట్టిన జలయజ్ఞం కార్యక్రమం 84 ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి ఇతోధికమైన ప్రీరణ కల్పించిన మహోన్నత వ్యక్తి లక్షా యాభై వేల కోట్ల రూపాయలతో కోటి ఎకరాలకు నీటిపారుదల సౌకర్యం కల్పించడం ద్వారా ఈ రాష్ట్రాన్ని పురోభివృద్ధి చెయ్యాలని, హరితాంధ్ర చెయ్యాలన్న ఆలోచన చేసిన వ్యక్తి శ్రీ రాజశేఖర్ రెడ్డి గారు. ఆయన మహోన్నత వ్యక్తిగా, లౌకిక వాదిగా సేను అభివర్ణిస్తూ, ముఖ్యంగా ఆయన చేసిన కిలో రెండు రూపాయల పథకం గానీ, జలయజ్ఞం గానీ, అభయ హస్తం పథకం గానీ, మహిళల సాధికారత కోసం ఆయన తీసుకున్న చర్యలు కానీ, ఒక లౌకిక వాదిగా ముస్లిం మైనారిటీలకు సంబంధించి అందరికీ ఉపాధి, ఉద్యోగ అవకాశాలు కల్పించడంలో నాలుగు శాతం రిజర్వేషన్లు ఇచ్చినటువంటి ఏకైక వ్యక్తి ఈ దేశంలో శ్రీ రాజశేఖర్ రెడ్డి గారని మనమంతా గుర్తుంచుకోవాలని చెప్పి మనవి చేస్తున్నాను. ఆ మహోన్నతమైన వ్యక్తి చేసినటువంటి సేవలు యావత్ రాష్ట్రమే కాదు, యావత్ భారత దేశంలో ఉన్న నాయకులందరూ తెలుసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ దేశంలో ఉన్న ఏ ముఖ్యమంత్రి పొందనటువంటి గౌరవాన్ని కానీ, కీర్తిని కానీ, ఖ్యాతిని కానీ పొందిన ఏకైక ముఖ్యమంత్రి డా. రాజశేఖర్ రెడ్డి గారని చెప్పి ఘంటాపథంగా తెలియజేస్తున్నాను. ప్రతి తెలుగువాడు గర్వంగా, సగర్వంగా మహోన్నతమైన వ్యక్తిగా అభివర్ణిస్తూ, ఆ మహామనిషి లేనటువంటి ఈ సభ బోసిపోయిన పరిస్థితుల్లో ఆయన లేనప్పుడు ఈ విధంగా ఆయనకు నివాళులు అర్పించడం చాలా బాధాకరంగా ఉంది.

మ. 1.00

ఈరోజు మన రెవిన్యూ శాఖామంత్రి శ్రీ ధర్మాన ప్రసాదరావుగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానానికి నా పూర్తి సమర్థతను తెలియజేస్తూ, వారి కుటుంబ సభ్యులందరికీ నా ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ, సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్ : ఒక్కొక్కరు కేవలం రెండు నిమిషాలు మాత్రమే మాట్లాడాలి.

శ్రీ వై. శివరామి రెడ్డి (అనంతపూర్) : అధ్యక్షా, ఈ రోజు మనందరి ప్రియతమ నాయకుడు డా. వై. ఎస్. రాజశేఖర రెడ్డి అన్నగారి సంతాప తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టినదానికి మద్దతు తెలుపుతూ, ఇంత త్వరగా వారి సంతాప తీర్మానం ప్రవేశపెట్టవలసి రావడం చాలా దురదృష్టకరం. రాజశేఖర రెడ్డిగారు చాలా ప్రత్యేకమైన వ్యక్తిత్వం కలవారు. ఇంతకుముందు పెద్దలు చెప్పినట్లు తనను సమ్మీనవారికి ఏదైనా చేయగల సమర్థులనే విషయం అందరికీ తెలుసు. అందులో భాగంగానే ప్రజలు ఆయనను సమ్మీ అధికారం ఇచ్చారనే నమ్మకంతో, దానిని విస్మరించకుండా, ప్రతి ఒక్కరికీ న్యాయం చేసేవిధంగా పథకాలు చేపట్టడమే ఇందుకు నిదర్శనం. రాజశేఖర రెడ్డిగారు తొమ్మిడి ఎయిర్పోర్టులు, ఐ ఐ ఐ టీ, జిల్లాకు ఒక యూనివర్సిటీ తేవడంతో పాటు, అన్నిరకాలుగా విద్యను ప్రోత్సహించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఉచితంగా అందరికీ విద్య ఇవ్వాలనే ఉద్దేశ్యంతో మొట్టమొదటిగా నిర్ణయం తీసుకుని, ప్రతి ఒక్కరినీ పైకి తేవాలనే మంచి హృదయంతో అలాంటి కార్యక్రమాలు చేపట్టడం అభినందించదగిన విషయం. రాజశేఖర రెడ్డిగారు డాక్టరుగా రోగులే కాకుండా, రాష్ట్ర రాజకీయాలలో చీడపురుగులను నాశనం చేయడానికి రాజకీయరంగ వైద్యం చేసి ప్రక్షాళన చేశారని అనడం అతిశయోక్తి కాదు. ప్రపంచంలో ఎంతోమంది పుడుతూ, పోతూ ఉంటారు. వారిలో గుర్తుండేవారు కొంతమంది ఉంటారు. గుర్తుండేవారిలో రాజశేఖర రెడ్డిగారు కూడా ఒకరని తెలియజేస్తున్నాను. రాజశేఖర రెడ్డిగారు ఏ కార్యక్రమాలు తీసుకున్నా, ఇందిరమ్మ ఆదర్శగ్రామాలు పెట్టి ఇండ్లు ఇస్తే ఇందిరమ్మ ఇండ్లు పార్టీలకు అతీతంగా ఇస్తున్నారు కాబట్టి అన్నా, కాంగ్రెస్ పార్టీ వారికి మాకు ఏమి పేరుంటుంది కొన్ని లిమిటెడ్గా ఇచ్చి, కాంగ్రెస్ పార్టీ ఇన్ చార్జ్ మంత్రులకు ఇవ్వాలని అడిగితే, శివరాం, అటువంటి మాటలు చెప్పవద్దు. పేదప్రజలు న్యాయం చేయాలని కోరుకుంటున్నారు కాబట్టి వారికి న్యాయం చేయాలి. పార్టీలను అడ్డం పెట్టుకుని పేదప్రజలను అన్యాయం చేయవద్దు అన్న ఘనత వారిది. వారు ఎంత సహృదయులో అర్థం చేసుకోవాలి. అలాంటి మహానాయకుడు ఇంకా అయిదు సంవత్సరాలు పరిపాలించి ఉంటే భారతదేశంలో మన ఆంధ్రప్రదేశ్ అగ్రస్థానంలో ఉండేదనే విషయం నిర్వివాదాంశం. రాజశేఖర రెడ్డిగారు ఐదు సంవత్సరాలు పాలించిన ఏకైకవ్యక్తి. చాలామంది రెండు మూడు నెలల ముందే వెళ్లిపోతారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ను చర్చించుకునేవిధంగా చేసిన ఘనత రాజశేఖర రెడ్డిగారిది అని తెలియజేస్తూ, నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ, ధర్మాన ప్రసాద రావుగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని సమర్థిస్తున్నాను.

శ్రీమతి నన్నవనేని రాజకుమారి (అసెంబ్లీ) : అధ్యక్షా, ఈరోజు ఇలా మాట్లాడవలసి వస్తుందని అనుకోలేదు. ఎప్పుడూ కూడా రాజకీయంగా విభేదించినా, పార్టీలు వేరైనా మాకూ మానవత్వం ఉంది, మనసుంది. చలించే హృదయం ఉంది కాబట్టి వారు మరణించినపుడు అంతా బాధపడడం జరిగింది. ఆవేదన చెందడం జరిగింది. బహుశా వారికంటే రెండు మూడు సంవత్సరాల తరువాత నేను రాజకీయాలలోకి వచ్చాను.

(గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు సభలో ప్రవేశించారు)

రోశయ్యగారిని ముఖ్యమంత్రిగా ఈ హాస్లో చూస్తున్నాము. అయితే ఈ రోజు రాజశేఖర రెడ్డిగారు లేని లోటు తీర్చడం కోసం ముఖ్యమంత్రిగా రోశయ్యగారు రావడం చాలా సంతోషంగా ఉంది. రాజశేఖర రెడ్డిగారి సంతాప తీర్మానంలో మాట్లాడాలని ఎందుకు ముందుకు వచ్చానంటే, వారితోపాటు కలిసి కాంగ్రెస్ పార్టీలో పనిచేశాను, రాజశేఖర రెడ్డిగారు పిసిసి అధ్యక్షులుగా, నేను మహిళా కాంగ్రెస్ అధ్యక్షురాలిగా 13 మాసాలు కలిసి పనిచేయడం జరిగింది. తరువాత విభేదించి తెలుగుదేశం పార్టీలోకి వెళ్లినా, విమర్శించినా, మంచి కర్తవ్యదీక్ష, సోరాలు పటిమ, పట్టుదల కలిగిన వ్యక్తిగా, పాదయాత్ర చేయడం, వారికి రాజకీయాలలో ప్రత్యేక ముద్ర ఉండడం, అలాగే వారు విజయయాత్ర, జైత్రయాత్ర చేసినపుడు రాజకీయాలలో ఉన్నపుడు అభినందించిన తప్పదు. బయట విమర్శించినా కూడా మనసులో అభినందించేవాళ్ళం. గవర్నమెంట్ లో ఆయన చేసిన పనులు అసోసిషన్ లోని వ్యక్తిగా చెప్పలేదు గానీ, సమ్మిన్ వాళ్ళ కోసం ఎంతకైనా తెగిస్తారు, చొరప తీసుకుంటారు వారికి న్యాయం చేస్తారని ప్రతి ఒక్కరూ చెప్పుకునే మాట మర్చిపోకూడదు. దానిని అందరూ ఆదర్యంగా తీసుకోవాలి. ఒక విషయం ఇక్కడ గుర్తు చేస్తున్నాను. వివేకానంద రెడ్డిగారు ఇక్కడే వున్నారు. అధ్యక్షా, దయచేసి నాకు మరికొంత అవకాశం ఇవ్వండి, వారి పార్టీవారు చెప్పినదానికంటే అసోసిషన్ వారు చెప్పినదానికే నాల్యూ ఉంటుంది. రాజశేఖర రెడ్డిగారు శ్రీరాముడయితే, వివేకానంద రెడ్డిగారు లక్ష్మణుడి వంటివారు. 1983లో నా కొలిగ్ గా రాజశేఖర రెడ్డిగారు ఉన్నారు, 1989 లో వివేకానంద రెడ్డిగారు వారి అన్నగారి కొరకు రాజీనామా చేస్తుంటే, మేము ఎందుకు మీరు అనవసరంగా రాజీనామా చేస్తున్నారని అంటే మా అన్నగారు ఏదిచెబితే అదే చేస్తానని చెప్పారు. ఎప్పిగా వారి అబ్బాయి జగన్ కోసం చేశారు. రాజశేఖర రెడ్డిగారు లేనిలోటు చాలా బాధగా ఉంది. భగవంతుడి స్వాస్తిగా, నా బిడ్డల స్వాస్తిగా ఇది చాలా బాధాకరమైన విషయంగా చెబుతున్నాను. రెండుమూడుసార్లు కన్నీళ్లు కూడా పెట్టుకున్న పరిస్థితి ఉంది. కొంత పూరట ఏమిటంటే ఇక్కడకు వచ్చిన తరువాత వివేకానంద రెడ్డిగారు కనిపిస్తున్నారు. నాకు ఒకటి గుర్తుంది, లక్ష్మారెడ్డిగారు వారి శిష్యుడు, ఆయన చనిపోతే, వారి సతీమణి సునీతా లక్ష్మారెడ్డికి సీటిచ్చి వారికి న్యాయం చేశారు. అలాగే ఇంద్రారెడ్డిగారు మరణిస్తే వారి సతీమణి సబిత గారికి సీటు ఇవ్వడమే కాకుండా హోం మినిస్టరును చేశారు. దానికి మహిళలంతా గర్వపడుతున్నాము. కానీ అదే రాజశేఖర రెడ్డిగారి హతాస్మరణంతో వారి సతీమణి విజయలక్ష్మిగారు ఎంఎల్ఎగా రావడం మంచిదేగానీ చాలా బాధ కలిగించింది. ఆయన ఇంత త్వరగా సోతారని ఎవరూ అనుకోలేదు. ముఖ్యమంత్రిగా ఎన్నో సంవత్సరాలు ఉంటారని అనుకున్నాము. కాసు బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు ఏడు సంవత్సరాలు ముఖ్యమంత్రిగా చేస్తే, తరువాత యన్టీఆర్ గారు, చంద్రబాబు నాయుడుగారు చేశారు, రాజశేఖర రెడ్డిగారు రెండవసారి ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నపుడు పది సంవత్సరాలు వారు పరిపాలించి ఆ రికార్డును అధిగమిస్తారని అనుకుంటే, వారికి ఇలాంటి మరణం సంభవించడం బాధాకరం. రోశయ్యగారిని అభినందించడానికి వెళ్లినపుడు వారింట్లో ఫోటో ఉంటే చూచాను, బయట వాల్ పోస్టర్ లో కూడా చూచాను. రాజశేఖర రెడ్డిగారు ఆయనను కౌగిలించుకుని ఉన్నట్లున్న ఆ ఫోటో చూస్తే ఒక తండ్రిని బిడ్డ కౌగిలించుకున్నట్లుగా ఉంది. రోశయ్యగారు ముఖ్యమంత్రి కాకముందు తెలుగుదేశం పార్టీని ఎన్నిదెబ్బలు కొట్టారో మాకు తెలుసు.

మ.1.10

అయినప్పటికీ కూడా అనుభవం కలిగిన వ్యక్తిగా, వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి గారికి కుడి భుజంగానే కాకుండా, ఒక తండ్రిగా ఇక్కడ ఈ సభలో కాని, అక్కడ ఆ సభలో కాని, ఆయనకు ఎంతో అండగా

నిలబడ్డారు. ఈ రోజు ఆయన ముఖ్యమంత్రిగా వుండడం మనమందరమూ చాలా సంతోషించవలసిన విషయం. అయితే చివరిగా విసుకొండలో పుట్టిన గుర్రం జాషువా గారు మూడు పాదాలు వ్రాసారు, నేను నాల్గవ చరణం చెప్పి సెలవు తీసుకుంటాను. ఎక్కువ సేపు నేను ఇబ్బంది పెట్టను.

రాజు మరణించె, ఒక తార రాలిపోయె
కవి మరణించె, ఒక తార గగనానికెగసె
రాజశేఖరరెడ్డి మరణించె ఒక తార ఇడుపులపాయలో లీనమయె,
రాజు జీవించు రాతి విగ్రహాలయందు,
కవి నివసించు ప్రజల నాలుకలయందు
రాజశేఖర రెడ్డి జీవించె మనందరి హృదయాలయందు

శ్రీ కె. రోశయ్య : అధ్యక్షా, శాసన పరిషత్తులో ఇంతకు ముందు మంత్రిగా కాలు పెట్టడం, తమరిని కలవడం, అందరినీ కలవడం వంటి అనుభవాలు వున్నా, ముఖ్యమంత్రిగా కాలు పెట్టి, ప్రప్రథమ కార్యక్రమంగా దివంగతులైన వైఎస్ రాజశేఖర రెడ్డి గారికి నివాళులు అర్పించే దయనీయమైన పరిస్థితి ఈ రోజు నాకు ఏర్పడింది. సహజంగా ఇటువంటి అవకాశం వస్తే ఎవరైనా సంతోషపడతారు. నేను ఆ రకమైన వాతావరణంలో లేను. ఒక కంటిలో నీరు చిమ్ముతూ వుంది, మరొక కంటిలో వాస్తవ పరిస్థితులు కనపడుతున్నాయి. కనుక ఈ బాధ్యతను తీసుకుని, బాధ్యతల నిర్వహణలో భాగంగా శాసన పరిషత్లో ఈ తీర్మానం ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. శాసన పరిషత్లో మిత్రులు ధర్మాన ప్రసాదరావు గారు తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. శాసన మండలిలో ముఖ్యమంత్రిగా నేను దివంగత నేత గురించి మాట్లాడవలసి రావడం చాలా విచారించదగ్గ విషయం . ఆయన జన్మతహా చాలా ఉదారమైన భావాలు కలిగిన వ్యక్తి. నేను ఎప్పుడో విన్నది, చదువు ముగించుకుని డాక్టరుగా పులివెందులలో ప్రాక్టీసు పెట్టిన తరువాత, ఒక్క రూపాయకే వైద్యం చేసారట. వారు అంతటి ఔదార్యమున్న వ్యక్తి. మంత్రిగా, ముఖ్యమంత్రిగా అయిన తరువాతనే కాదు, చదువుకునే రోజులలో సహా విద్యార్థులు చెబుతారు. వారు ఏమైనా ఇబ్బందులలో వుంటే, జేబులో ఎంతుంటే అంతా ఇచ్చి ఆదుకునే వారట. అంటే జన్మతహా ఉదార స్వభావం కలిగిన వారు. ముఖ్యమంత్రిగా కూడా అంతకంటే ఉదారమైన స్వభావాన్ని చూపించేవారు.

ఎప్పుడు చూసినా రేపు ఏమి చేద్దామని ఆలోచించే వారు. నేను వారికి ఎదురుగా కూర్చుని మాట్లాడేటప్పుడు అనేక సందర్భాలలో ' సర్, మీ ఆలోచనలు చాలా శ్లాఘనీయం, కాని వాటి అమలుకు డబ్బు ఎక్కడ నుంచి వస్తుందని ' అంటే, ఆయన అనేవారు భయపడకండి, డబ్బు అదే వస్తుంది, ఈ ఒక్క కార్యక్రమమే కదా, ఎట్లాగో మేనేజ్ చేయండి అనేవారు. ఒకసారి మేము ఇద్దరమూ కూర్చుని మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఒక మాట వచ్చింది. ప్రతిసారీ మీరు భయపడుతున్నారు, మీ భయం ఆధార రహితమని, నేను ధైర్యంతో చెప్పిన మాట సహేతుకమని తేలిపోయింది కదా. కాని ఇప్పుడు మళ్ళీ వద్దు, భయపడవద్దని చెప్పేవారు.

తెల్లవారి లేస్తే ఏదో ఒక కార్యక్రమం. రైతులకు, విద్యార్థులకు, ఈ వర్గం, ఆ వర్గమని కాదు, అన్ని వర్గాలకూ అండదండలందించారు. ఈ రోజు రాష్ట్రంలో ఉన్నత చదువులు చదువుకునేవారిలో ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసిలే కాకుండా ఎకనామికల్లీ బాక్వర్డ్ వారికి కూడా స్కాలర్షిప్పులు, ఫీజు రీఎంబర్స్మెంట్ పెంచారు. బడ్జెట్

అనూహ్యంగా పెరిగింది వారు వచ్చిన తరువాత. నూతన విశ్వవిద్యాలయాలు ఎన్నో ఏర్పాటు చేసారు వారు వచ్చిన తరువాత. నేను వుండే ఈ 4, 5 ఏళ్లలో నేను అంతకంటే ఎక్కువగా చూడగలుగుతానని అనుకోను. 16 యూనివర్సిటీలు, ఒక హోర్డికల్చర్ యూనివర్సిటీ, 3 ఐఐఐటీలు, 6 మెడికల్ కాలేజీలు - ఇవన్నీ ఆలోచిస్తూ వుంటే, ఒక ముఖ్యమంత్రి తన పదవీకాలంలో ఇన్ని చేయగలుగుతాడా అనిపిస్తుంది.

ఆయన చాలా సాహసం, చాలా ఉదార స్వభావం కలిగిన వ్యక్తి. ఆయన కంటే నేను 15, 16 సంవత్సరాలు పెద్దవాడిని. టెలిఫోన్లో మాట్లాడినపుడు కాని, లేక పర్సనల్గా కలిసినపుడు కాని, 'అన్నా' అంటే నాకు సొంత తమ్ముడి లాగ అనిపించేది. ప్రభుత్వంలో ఆయనతో కలిసి పనిచేస్తూ వుంటే, వారి సాహసం చూస్తూ వుంటే భయమేస్తుంది. నాకు అంత ధైర్యం లేదు. ఆయన హెలికాప్టర్ ఎక్కుతూ వుంటే, మీరు హెలికాప్టర్ ఎక్కుతున్నారు, మీరు ఏమి ప్రామిస్లు చేసి వస్తారో అనే వాడిని. ఆయన భరోసా ఏమిచ్చే వారంటే, అన్నా నేను ఏమి చేయనని అనేవారు. నెక్స్ట్ డే పేవర్ చూస్తే, రూ.25, రూ.30 కోట్లు వాగ్దానాలు కనిపించేవి. ఇదేమిటి మీరు మళ్లీ ప్రామిస్లు చేసారని అంటే, ఆక్టోబర్ రూ.25, రూ.30 కోట్ల కదా, పరవాలేదని అనేవారు.

దురదృష్టకరమైన రోజు సెప్టెంబరు 2వ రోజు. సెప్టెంబరు 1వ తారీఖున శాసన సభా సమావేశాలు జరిగాయి. వారు అంతకు ముందు తాను శాసన మండలికి రాలేనని చెప్పారు. నేను ఇంటికి వెళ్లిన తరువాత రాత్రి 9.15కు ఫోన్ చేసి, శాసన మండలిలో బాగా అర్థవంతమైన చర్చ జరిగింది, శాసన సభలో అంత వివరణ ఇవ్వలేకపోయారు, అంత అవకాశం లేకుండా పోయింది, చాలా సంతోషం, శాసన మండలిలో బాగా చర్చ జరిగిందట, వారు వారి ప్రత్యేకతను నిలుపుకున్నారని అంటే, మీకెవరు చెప్పారని అడిగాను. మనవాళ్లే చెప్పారని అన్నారు. ఏది ఏమైనా నాది ఒక రిక్వెస్టు, శాసన సభ, మండలి సమావేశాలు రాత్రి పొద్దు పోయే వరకూ జరిగాయి, మీరు ఉదయమే 7.30 కి బయలుదేరి వెళ్ళడం ఏమీ బాగోలేదని అన్నాను.

లేదన్నా, నేను రచ్చబండ కార్యక్రమానికి వెళ్ళాలని పెట్టుకున్నాను, ఇది తొలి ప్రయత్నం, అడ్డు చెప్పవద్దని అన్నారు. నేను అడ్డు చెప్పడం కాదు, రాత్రి వరకూ మీరు హాజ్లో వుండి, తెల్లవారుతూనే వెళ్ళడమంటే కష్టం కదా అంటే, లేదన్నా, నేను మళ్లీ వచ్చేస్తాను కదా అన్నారు. ఆ మాట తరువాత నేను వారిని చూడలేదు, వారి మాట వినలేదు. వారు మనకందరికీ దూరమైపోయారు.

ఈ కౌన్సిల్ రావడానికి వారు చూపించిన పట్టుదల అంతా ఇంతా కాదు. చాలా మంది మళ్లీ సెకండ్ హాజ్ ఎందుకని అంటే, చాలా పట్టుదలగా కౌన్సిల్ కావాలని కేంద్ర నాయకత్వంతో మాట్లాడి, కౌన్సిల్ను పునరుద్ధరించిన ఖ్యాతి, ఘనత మరీ ఎక్స్ క్లూజివ్గా రాజశేఖర రెడ్డి గారికే చెందుతుంది. తరువాత ఎన్నికలు 2009లో వచ్చాయి. ఎన్నికల ముందు ఒక రోజు నాతో మాట్లాడుతూ, కౌన్సిల్ పెట్టింది ఎందుకో మీకు ఇప్పుడు అర్థమైందా అన్నారు. నాకు రిలవెన్స్ అర్థం కాలేదు. 'మీరు డైరెక్ట్ ఎలక్షన్లో పోటీ చేయడానికి వీలు లేదు, మీ ఏజ్ చూడాలి, బయట పొల్యూటెడ్ ఏయిర్ వుంది, మీరు తిరగవద్దని అంటే తిరుగుతున్నారు, మీ నియోజకవర్గానికి సహాయం చేయాలనుకుంటే ఇక్కడ కూర్చుని చేయలేరా అన్నారు.

మీరు కౌన్సిల్కు రావాలి, కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేయడంలో నాకున్న ఉద్దేశ్యాలలో ఇది కూడా ఒకటి కాబట్టి మీరు యాక్సెప్ట్ చేయాలని అన్నారు. క్యాబినెట్లో మా మిత్రులందరూ వుండగానే సడెన్గా ఆ రోజు ఎబండా అయిపోయిన తరువాత వారు ఒక ప్రకటన చేసారు. వేరే పరిస్థితులలో అయితే వద్దని వారించే వాడిని. కాని

అప్పుడు అక్కడ మంత్రివర్గంలో మీటింగ్ లో పెట్టి మీరు అప్పర్ హౌజ్ లో వుండాలి, ఇది మా అందరి కోరిక అంటే, ఇంకేం చెబుతాను, మీ అందరి కోరికా ఎట్లా వుందో, ఆ ప్రకారంగా నడుచుకుంటానని చెప్పాను. కౌన్సిల్ ఏర్పాటులో వారి చొరవ కాని, ప్రత్యక్ష ఎన్నికలలో వయోభారం వల్ల ఇబ్బందవుతుందని నన్ను నివారించడంలో కాని, వారు చూపిన ఆస్పాయత ఇంత అని నేను కొలబద్ధ వేసి చెప్పడం సాధ్యం కాదు.

మ.1.20

అటువంటి మంచి స్నేహితున్ని కోల్పోయాను. ఇంకా అయిదేళ్లు వదలిలో కొనసాగుతాడని, కేంద్ర స్థాయిలో అనేక పదవులు నిర్వహిస్తారని, ఈ రాష్ట్రానికి అటువంటి సాహసవంతమైన నాయకత్వంలో మేలు జరుగుతుందని ఆశించిన వ్యక్తులలో నేను ఒకడిని. కాని విధి విలాసం, జాతన్య మరణం ధృవం. ఆయన ఎంతో ఘనకీర్తిని సంపాదించారు. ఒక సాటిలేని నాయకుడిగా ఎదిగి, మనసుండి అర్ధాంతరంగా అంతర్దానం అవ్వటం జరిగింది. చాలా బాధాకరంగా ఉన్నది. శాసనసభలో ఈ తీర్మానంపై ప్రత్యేకంగా చర్చ జరగుతున్నప్పుడు కౌన్సిల్ లో మాట్లాడాలని భావించి తమ అనుమతితో, సభ అనుమతితో ఇక్కడకు రావటం జరిగింది. ప్రసాదరావుగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ రాజశేఖరరెడ్డిగారి సతీమణికి, కుమారునికి, కుమార్తెకు, మనుమలకు, మనుమరాళ్లకు నా ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియచేస్తున్నాను. వారికి పిల్లలంటే మహా ఇష్టం. ఎంత ఒత్తిడిలో ఉన్నప్పటికీ మనమలను, మనుమరాళ్లు ఉంటే వారిని ఒళ్లో కూర్చోపెట్టుకుని వారితో ముచ్చట్లాడేవారు. వారి కుటుంబానికి నా ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియచేస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతిని ప్రసాదించాలని భగవంతుని కోరుతూ శెలవుతీసుకుంటున్నాను.

మిస్టర్ చైర్మన్: సభ అంగీకారం ప్రకారం ఈ తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర శాసన సభ సభ్యుడు మరియు మాజీ ముఖ్యమంత్రి డాక్టర్ వై.ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారి మృతిపట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తంచేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబసభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియచేస్తున్నది.

డాక్టర్ వై.ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు కడప జిల్లా, జమ్మలమడుగులో 1949వ సంవత్సరం జూలై 8వ తేదీని జన్మించారు. వీరు గుల్బర్గాలోని ఎమ్.ఆర్. మెడికల్ కళాశాలనుండి ఎం.బి.బి.ఎస్., తిరుపతి మెడికల్ కాలేజీలో హాస్ సర్జన్ పూర్తిచేశారు.

డాక్టర్ రాజశేఖరరెడ్డిగారు 1978, 1983, 1985, 1999, 2004 మరియు 2009 సంవత్సరములలో కడప జిల్లా పులివెందుల నియోజకవర్గంనుండి శాసనసభకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరు 1980-82వ సంవత్సరములలో శ్రీ అంజయ్యగారి మంత్రివర్గంలో వైద్య, ఆరోగ్య, గ్రామీణాభివృద్ధి, పట్టు పరిశ్రమలు, గ్రామీణ సంక్షేమ సహాయమంత్రిగా, శ్రీ భవనం వెంకట్రామ్ గారి మంత్రివర్గంలో ఎక్స్ ట్రేజ్ శాఖామంత్రిగా మరియు 1982-83 సంవత్సరాలలో శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డిగారి మంత్రివర్గంలో విద్యాశాఖామంత్రిగా సేవలందించారు.

డాక్టర్ రాజశేఖరరెడ్డిగారు 1989, 1991, 1996 మరియు 1998 సంవత్సరములలో కడప పార్లమెంట్ నియోజకవర్గంనుండి లోక్ సభ సభ్యుడిగా ఎన్నికైనారు.

డాక్టర్ రాజశేఖరరెడ్డిగారు 2004వ సంవత్సరంలో జరిగిన ఎన్నికలలో కడప జిల్లా పులివెందుల నియోజకవర్గంనుండి శాసనసభ్యులుగా విజయం సాధించి 2004వ సంవత్సరం మే 14వ తేదీన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించి ఆ పదవిలో పూర్తి కాలం పనిచేశారు. తిరిగి 2009వ సంవత్సరంలో జరిగిన ఎన్నికలలో కూడా కడప జిల్లా పులివెందుల నియోజకవర్గంనుండి శాసనసభ్యులుగా ఘన విజయం సాధించి 2009వ సంవత్సరము మే 20వ తేదీన ముఖ్యమంత్రిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు.

అభివృద్ధి - విశ్వసనీయత అనే జంట నినాదాలతో ముందుకు సాగిన రాజశేఖరరెడ్డి తన తొలి ఐదేళ్ల పాలనా కాలంలో ఎన్నో పథకాలు ప్రవేశపెట్టి రాష్ట్రాభివృద్ధికి, సామాన్య ప్రజల సంక్షేమానికి తనదైన వినూత్న శైలిలో ఎంతో దోహదం చేశారు. తొలిసారి ముఖ్యమంత్రి అవుతూనే వ్యవసాయానికి ఉచిత విద్యుత్, రాష్ట్రాన్ని హరితాంధ్రప్రదేశ్‌గా మార్చాలన్న లక్ష్యంతో 70 పెండింగ్ ప్రాజెక్టులను పూర్తిచేయటానికి ప్రారంభించిన జలయజ్జం, పేదలకు ఆహార భద్రతకుగాను రెండు రూపాయలకు కిలోబియ్యం పథకం పునరుద్ధరణ, ఇందిరమ్మ పేరుతో గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమాలు, పేదలకు కార్పొరేట్ వైద్యం అందించే రాజీవ్ ఆరోగ్య శ్రీ పథకం, మహిళల కొరకు పావలా వడ్డీ పథకం, వారి జీవిత బీమాకొరకు అభయహస్తం పథకం ప్రారంభించారు. జిల్లాకొక యూనివర్సిటీ లక్ష్యంగా 18 యూనివర్సిటీలు ఏర్పాటుచేశారు. గ్రామీణ విద్యార్థుల కొరకు మూడు గ్రామీణ ట్రీపుల్ ఐ.టి.లను ప్రారంభించారు.

నిష్ఠాపాతంగా నిరుపేద ప్రజానీక సంక్షేమం కోసం వెంటనే స్పందించే తత్వంగల వ్యక్తి డాక్టర్ రాజశేఖరరెడ్డిగారు.

He died on 02nd September, 2009 in the aircraft crash accident. He was the leader with great vision and prompt action. వారు ప్రారంభించిన ప్రాజెక్టులు, సంక్షేమ పథకాలు కొనసాగించటమే ఈ సభ వారికి ఇచ్చే ఘన నివాళి. వారు బయలుదేరి వెళ్లినప్పుడు చివర్లో వారు నవ్విస్తూ చిరునవ్వు, వారు మాట్లాడిన ప్రతి మాట, ప్రతిదానికీ నేను చేస్తాను, చేస్తాను అనటం, దేంట్లో కూడా వారు వెనుకకపోకుండా ఉండటం వారి నైజం. ఆఖరి చూపు, ఆఖరి మాట మన హృదయాలలో నిలచిపోతుంది. అదే మనవారందరూ అనుకుంటున్నారని. ఆ భావన మనలో ఉన్నది. మనం వాస్తవాన్ని జీర్ణించుకుంటున్నాము. వారి చిరునవ్వులో కల్మషం ఉండదు. వారి నవ్వు చూస్తే రాష్ట్ర ప్రజలయొక్క హృదయాలు నిండిపోతాయి. అటువంటి నవ్వు మనం మర్చిపోలేము. వారి ధీరత్వం, వారి చర్యలు, మాటలు ప్రవాహం వంటివి. ఉరకలెత్తించే ఉత్సాహం వారి సొంతం. వారు ఆవిధంగా యువతను నడిపించారు. అదేవిధంగా మీరు చేస్తున్న కార్యక్రమాలకు ఈ సభ మీ పక్షాన నిలబడి సహాయం అందిస్తుంది. ఈ తీర్మానాన్ని అందుకోవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ తీర్మానాన్ని ఈ సభ ఆమోదిస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలని ప్రార్థిస్తూ రెండు నిమిషములపాటు మనందరం మౌనం పాటిద్దాం.

(ఈ సందర్భంగా సభ రెండు నిమిషములపాటు మౌనం పాటించినది.)

MR. CHAIRMAN: The House is adjourned to meet again at 10.00 am tomorrow i.e., on 08th day of December, 2009.

(Then the House adjourned at 1.27 pm to meet again at 10.00 am tomorrow i.e., on 08th day of December, 2009.)